

ARADI KÖZLÖNY

51. évfolyam, 87. szám

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Csütörtök, 1936. április 16.

Inkább a halált

választotta a feltámadás ünnepének előestéjén Szentessy Elek salontai református igazgató-tanító, mint az izgalmakkal teli bizonytalanságot, amelyet számára a további élet jelentett volna. A közeli kisvároska nagy szenzációját jelenti a hatvanéves ember, a negyven éves közoktatásügyi szolgálatban megöszült pedagógus, a salontai kisebbségi intellektuális élet egyik érdemekben gazdag közéleti vezetőjének tragikus összeroppanása, melynek következtében önkezével véget vetett életének: tragikuma azonban olyan mélységeket tár fel és világít meg döbbenő világossággal, melyekből zolai toll szerkeszthetne új vádiratot a bürokrácia idegtépő szörszálhasogatásai, a rosszindulat tobzódó hajrái és irgalmatlan, megfeszíthetetlen maffiái ellen.

A mérleg, melyet az Ur angyala tart a kezében a Legfelsőbb Bíróság emelvénye előtt, most méri le Szentessy Elek salontai református igazgató-tanító ügyét. Az egyik serpenyőbe kerül negyven néptanítói esztendő kiszírtes küzdelme a sötét tudatlansággal, melyből annyi rontás, annyi szerencsétlenség és bűn fakad, Odakerül a református iskola tanítói kathedrája, majd igazgatói íróasztala, amely előtt nemzedékek masiroztak el az évek, esztendők során, tisztelegve a felvilágosodás, a civilizáció és a kultúra e szerény salontai előretölt-állása előtt. Odakerül az igazgató-tanítói lak kis családi fészke, melyet az az általános tisztelet, szeretet és megbecsülés övezett, amivel a családfő emelkedett a maga keserves, küzdelmesen szent életpályáján a salontai református magyarság elismerő megbecsülésébe, hogy a maga életével is példát, pedagógiai tanubizonyítást tegyen arról, hogyan kell élnie és hogyan kell dolgoznia minden igazlelkű, kötelességtudó és becsületes salontai magyarnak... És a salontai Első Takarékossegélyező- és Hitelszövetkezet főkönnyelői asztala is odakerül a mérleg serpenyőjébe, amely felett három évtizeden keresztül görnyedt estétől a késő-éjszakai órákig, irkajavítás után Szentessy Elek igazgató-tanító ur, hogy meg legyen mindene a kis családnak, amit egyébként megtagadna a gazdasági válság a kiszírtesű kisebbségi tanerő háztartási mérlegétől. Szentessy Elek igazgató-tanító maga is úgy tanulta, ahogy negyven esztendőn át tanította: csakis becsületességgel és munkával érvényesülhet valaki az életben. S amidőn azt hitte, hogy egész életében csalódott, mert mindez nem igaz: amikor úgy érezte, hogy pársoros tanfelügyelői jegyzőkönyv mögé felsorakozó fontoskodás, elfogultság és személyi rosszakarát erősebb lehet az ő igazságainál, — akkor követte el a bűnt, az öngyilkosságot, amelynek haláltvivő zsinórja odahull a mérleg másik serpenyőjébe, a feljelentések, az ideges vívódások veritékcseppjei és az álmatlan éjszakák nehéz órái mellé... „Világéletemben tisztességes voltam... becsületben öszültem meg... nem bírom a gyanunak még az árnyékát sem...” — kísértének ezek az álmatlan, vívódó éjszakák gondolatai Szentessy Elek megáradó bucsulevelében s az igazgató-tanító ur nem várta meg a feltámadás nagy ünnepét, mint ahogyan nem várta, nem tudta bevárni a maga ügyének, meghurcoltatásának bírói tárgyalását sem: sietett, hogy a Legfelsőbb Bír

A jövő árnyai:

Angol repülőterek francia és belga területeken

A londoni vezérkari tanácskozások témái — Rezerváltan viselkednek az angol nagyvezérkar képviselői

A kisantant és Bulgária tiltakoznak Törökország revíziós tervei ellen

Törökország bejelentése a Dardanellák megerősítésével kapcsolatosan — a párisi Journal értesítése szerint — a kisantant ellenállásával fog találkozni, minthogy ez részt ütne a lausannei békeszerződésen. A török kérelem egyébként kellemetlen hatást váltott ki Bulgáriában is. A Dardanellák biztosítják ugyanis Bulgária szabad kimenetelét a tenger felé. Bulgária nem fogja tűrni, hogy megszüntessék a tengerre jutás lehetőségét és minden erejével küzdeni fog Törökország szándéka ellen. A „Mir” kormánylap nyíltan kijelenti, hogy ez esetben Bulgária kijáratot fog kérni az Égei tengeren. Ezt annak idején meg is ígérték neki, de az ígéret beváltatlan maradt. A görög kormány ugyancsak a legnagyobb megütközéssel vette tudomásul Törökország lépését, amely súlyosan sérti a görög érdekeket. A Dardanellák lezárása kellemetlen hatást gyakorolna azoknak a görög szigeteknek a sorsára, amelyek a Márvány-tenger közelében fekszenek.

A locarnoi vezérkarok konferenciája

Ma délelőtti tizenegy órakor kezdődött egyébként Londonban a locarnoi hatalmak vezérkari megbeszélése, Angliát Peel tábornok, Ronald ezredes és Wening vezér ezredes képviselik. A megbeszéléseken csak technikai természetű dolgokat tárgyalnak meg, miután Anglia minden figyelme Abesszímia felé fordul, ahol Olaszország újabb és újabb csapatokat összpontosít.

„Ha Németország váratlanul megtámadja Franciaországot és Belgiumot” ezen a feltevéssel indultak meg ma az angol tengernagyi hivatalban az angol, francia és belga vezérkari megbeszélések. Az angol megbízottak külön utasítást kaptak, hogy tilos nekik bármiről tárgyalni, ami újabb politikai kötelezettséget hárít Angliára, vagy ami automatikussá teszi Angliának az esetleges európai háborúba való beavatkozás kötelezettségét. Az angol vezérkari tiszteknek állandóan tájékoztatni kell a kormányt a megbeszélések mindenkor állásáról. Hír szerint

Franciaország és Belgium repülőtereket hajlandó felajánlani Angliának katonai repülőgépei számára, amelyeket módjában állana a kontinensre küldeni.

A vezérkari megbeszéléseket délután is folytatták. A délutáni megbeszéléseken azonban más eljárást követtek és a három vezérkar küldöttei nem együtt, hanem külön-külön, fegyvernemekre tagozódva tanácskoznak. A szárazföldi hadseregek vezérkarainak megbízottai a hadügyminiszteriumban, a tengerészeti meg-

bízottak a tengernagyi hivatalban és a légügyi megbízottak a légügyminiszterium palotájában ültek össze.

Hivatalos londoni helyen cáfolják egyébként, hogy az angol kormány tárgyalásokat folytat egy Németországnak nyújtandó nagyobb kölcsön ügyében. Kijelentik, hogy ebben az ügyben a helyzet a kincstári kancellár legutóbbi kijelentései óta semmit sem változott.

Szuronyok, amelyeknek a hegyén a világ táncol

A rajnai zóna katonai megszállása óta a legnagyobb francia és angol lapok állandó témája a német fölfegyverzés és általában a világ felügyelvényezésének problémája. A két legismertebb angol illetve francia képeslap, az Illustrated London News és az Illustration gyönyörű felvételeken kívül grafikus ábrázolást és térképeket is közöl az időszerű kérdékről.

A szárazföldi hadseregek körében a legkiemelkedőbb esemény — írja a grafikonok magyarázata, — a német hadsereg újjáébredése, amely

a versaillesi szerződés által megengedett 100 ezer főről 550 ezer főnyi létszámra emelkedett.

Másik jelentékeny esemény Franciaország békeleltetésének csökkenése, amelyet a születéseknek a háborús évfolyamoknál való jelentékeny visszaesése indokol. A békeleltetés az-

döntőn a maga nagy vívódásában, büszkén féltett nagy becsületében, melyért mindent, ami neki a földön kedves volt, feláldozott.

A mai kor értetlenül áll e régivágásu, keménykötésű jellem cselekedetének tragikuma előtt. Martiriumot, vagy menekülést emleget-

nek azok, akik előtt a becsület könnyű szónál nem egyéb csupán, amely nem ér meg egy emberéletet. Szentessy Elek igazgató-tanító ur meghalt a maga becsületének védelmében, mielőtt még elérhette volna a rágalom, amely mindennél jobban öl. (J.)

1924—25. évi 780 ezerről a mai 560 ezer főre esett vissza. Kiemelkedő tény még az orosz hadsereg óriási megnövekedése. 1924-ben még 562 ezer volt az orosz békelétszám, amely 1934-ben 700 ezerre, 1936-ban pedig 1 millió 300 ezerre emelkedett. Említésre méltó az olasz haderő növekedése is, az évi 250 ezer főről a mai 510 ezerre. A hajóegységek száma nem változott nagyon.

A légi haderők terén legjellemzőbb Oroszország hadirepülőgépeinek gyarapítása. A katonai aviatika az egyes országok szerint csak az elsőrendű hadigépeket számítva így alakul:

	most	1938-ban (előreláthatólag.)
Franciaország	1670	1800
Németország	800	1700—1800
Olaszország	1100	1500
Japán	850	1400—1500
Oroszország	3000	4000
Egyesült-Államok	1260	1650
Anglia	1500	1750

A francia sajtót természetesen elsősorban

a német fegyverkezés érdekli. A német hadseregben csak tiszta árják szolgálhatnak. Az aktív szolgálat most egy évig tart, de valószínű, hogy 1937-ben két esztendőre emelik fel. Az aktív katonai szolgálat előtt minden német polgár kötelező munkát vagy közmunkát is tartozik végezni.

Ez a szolgálat nemcsak a férfiakra, hanem a nőkre is kötelező.

és pedig 19—25 éves korban. A háború következtében egyébként Németországban 3 millió 500 ezerrel esett vissza a születések száma. 1935-ben a katonai szolgálatot teljesítő 20 éves ifjak száma 465 ezer volt, az idén ez a szám már 351 ezerre esett vissza, jövőre pedig 314 ezerre. Ezzel szemben ha a szolgálati időt két évre felemelik, a békelétszám 1 millió 200 ezerről 1 millió 300 ezer főre lesz tehető.

Háború esetén Németország öt és félmillió katonát állíthat ki.

A világháború alatt a németek 13 millió 250 ezer embert tudtak behívni, de ez a nagy szám a minőség rovására ment.

Napok kérdése már Addis Abeba eleste

Elfoglalták Dessiét — Mussolini titkos tárgyalásai Berlinnel — Nem lehet szó az olaszellenes szankciók megszorításáról — Összehívják a 18-as bizottságot és

májusban ül össze a népszövetségi tanács

A tegnapi végzetesnek látszó angol—olasz ellentétek mára lényegesen enyhültek. Ez az enyhülés a jelek szerint nem ígérkezik tartósnak, de pillanatnyilag elhárította a végső kirobbanással fenyegető feszültséget. Az olasz, angol és francia lapok egyaránt beszámolnak a helyzet enyhüléséről. Párisban kedvezőbben ítélik meg a helyzetet és mértékadó körök biznak abban, hogy Genfben mégis csak a bizakodó szellem kerekedik majd felül. A Temps szerint a „csatorna tulsó partján a szél kezd kissé megfordulni” és Anglia már hajlandó komolyan fontolóra venni a dolgokat, mert úgy látja, hogy súlyos katasztrófát jelentene, ha a hurkokat a végsőkig feszítené. A francia lapok az új helyzettel szemben általában arra az álláspontra helyezkednek, hogy Franciaországnak Anglia kedvéért nem szabad kalandba elegyedni. Szerintük a francia lakosság 99 százaléka ellenzi az újabb büntető rendszabályokat.

„A Tana-tó, — az olaszoké . . .”

Az olasz sajtó meglepéssel állapítja meg, hogy úgy az angol, mint a francia sajtó magatartása lényegesen enyhült az úgynevezett „Tana-tó”-kérdésben. A Giornale d'Italia éles támadást intéz a Daily Express angol lap ellen, amely husvétii számában azt hangoztatta, hogy

a Tana-tó mindig angol birtoknak számított és az is marad, bármilyen történések is.

A Giornale d'Italia hangoztatja, hogy ez az állítás nem felel meg a valóságnak. A Tana-tó abesszin birtok volt eddig, most pedig olasz kézbe került. Az olasz hadsereg megszállta a Tana-tó vidékét és megszállva is tartja. Semmilyen fenyegetés nem bírhatja rá az olasz csapatokat, hogy ezt a fegyverrel szerzett területet elhagyják, vagy esetleg Angliának átadják. Minden fenyegetés hatástalan marad — fejezi be cikkét az újság. — Amikor Olaszország afrikai hadjáratát megindította, mindezzel számított és mindenre elkészült.

Aloisi báró kedden este Genfbe utazott, elutazását eredetileg már hétfőre tervezték. Az elhalasztás beavatottak szerint azért történt, mert Mussolini békejavaslata csak kedden készült el. Aloisi ezt a béketervezetet vitte magával.

A tervezetben Mussolini az Olaszország és Abessziniá közti viszály megszüntetésének feltételeit és módjait dolgozza ki.

Addis Abebából érkező jelentések szerint a császári udvar rá akarja venni a négust, hogy kérjen békét az olaszoktól és mondjon le trónjáról a trónörökös javára. A négus felesége egyébként tegnap este az addis abebai rádióban amhara nyelven beszédet mondott, amit leánya, Sahai heregnő fordított le angol nyelvre. Az angol rádió, a feszült helyzetre

való tekintettel megtagadta a beszéd közvetítését.

Genfi jelentések szerint Suvich olasz külügyi államtitkár a Népszövetség főtájkárságát arról értesítette, hogy az olaszok által meghódított abesszin területeken a rabszolgaságot megszüntették. Az erre vonatkozó rendeletet Badoglio tábornagy adta ki. Az olasz sajtó- és propagandaminisztérium ma délelőtti hivatalos jelentése ebből az egy, de sokatmondó mondatból áll:

„Csapataink elfoglalták Dessie városát”.

Római jelentés szerint Dessie elfoglalásával 250 kilométernyire vannak az olasz csapatok Addis-Abebatól, Abessziniá fővárosától. Dessiét kitünő ut köti össze Addis-Abebával és így az olaszok nagy gyorsasággal nyomulnak a főváros felé.

Addis Abeba elfoglalása már csak napok kérdése.

Római olasz katonai körökben valószínűnek tartják, hogy Graziani tábornok déli hadserege szintén megkezdte előnyomulását és motorizált csapatai hamarosan összeköttetést fognak találni az északi hadsereg csapataival.

A francia lapok az olasz-abesszin konfliktus likvidálásának genfi tárgyalásaival kapcsolatban azt írják, hogy

nem lehet szó a szankciók megszigorításáról.

A „Petit Parisien” kijelenti, hogy miután Anglia Németországgal szemben olyan engedékeny magatartást tanúsított, nem léphet fel szigorúan Olaszországgal szemben. Természetesen Olaszországnak is a békülékenység jelét kell adni a legyőzöttel szemben.

Az olasz kormány arra az esetre, ha komoly bonyodalom támadna Angliával, **viszont-biztosítást akar kötni Berlinnel és**

RHEUMA

**ellen
eredményes
hatása a
TOGAL**

mert Togal nemcsak a leghatásosabb rheuma elleni szert tartalmazza, hanem fertőtlenítő és hűgysavoldó hatása is, és megvan az az előnye, hogy nem káros a szervezetre.

Gyógyszertárakban
és drogériákban.

Togal

ebből a célból Mussolini miniszterelnök két meghitt emberét küldte Berlinbe,

hogy tapogatózdanak Neurath külügyminiszternél és hogy egyengessék a megegyezés útját. A lapok szerint Olaszország kész szövetségre lépni Németországgal.

Aloisi bárót ma délutánra várták Genfben. Ugy tudják, hogy az olasz főmegbízott még az esti órákban érintkezésbe lép a 13-as bizottság elnökével, Maariagával és Avenol főtitkárral. A Times szerint Aloisi báró a következő követeléseket vitte magával Genfben:

1. **A megtorlások megszüntetése annak erkölcsi elismeréséül, hogy igazságtalanság volt Olaszországot támadónak bélyegezni.**

2. **Fegyverszünetről jelenleg nem lesz szó.**

3. **A tárgyalások közvetlenül Róma és Addis-Abeba körül folyjanak.**

A lap szerint általában azt lehet remélni, hogy kiegyezéssel megállapodás jön majd létre, vagyis megszüntetik a megtorlásokat és Olaszország fegyverszünetet köt.

A Daily Mail haditudósítója jelenti, hogy a Tana-tó északi partjait megszállva tartó olasz hadsereget lényegesen megerősítették. Az egyik olasz hadosztály parancsot kapott arra, hogy a tó partján folytassa az előnyomulást.

Itt írjuk meg egyébként, hogy a Népszövetség rendes tanácsülését május 11-ére tűzték ki. A tanácsülés elnöke ezuttal Eden angol külügyminiszter lesz. A 18-as bizottság elnöke, Vasconzelos felhívást intézett a bizottság tagjaihoz, amelyben felkéri őket, hogy legyenek készen a Genfben utazásra, mert valószínű, hogy rövidesen sor kerül a bizottság összehívására.

Nagy pompával temették az elhunyt londoni német nagykövetet

Londonból jelentik: A hirtelen elhunyt von Hoersch londoni német nagykövet koporsóját ma délelőtt nagy gyászpompával szállították át a londoni német nagykövetség palotájából a Victoria-pályaudvarra. Az angol kormányt a temetésen Eden angol külügyminiszter, Sir John Simon belügyminiszter és a tengerügyi hivatal első lordja képviselték. Jelen volt az egész londoni diplomáciai kar is. Amikor a temetési menet a Hyde-park elé érkezett, 18 ágyulövés hangzott el. Az egész utvonalon a menetet sok ezer ember nézte végig. A Victoria-pályaudvar előtt szintén a királyi gárda egyik százada fogadta feszes állásban a koporsót, amelyet a megjelentek tisztelgése közben emeltek a Németország felé haladó gyorsvonatra.

Szentessy Elek salonta-i igazgató-tanító tragédiája

Nagy részvét mellett temették el az öngyilkos igazgatót

Salontáról jelentik: Szerdán délután négy órakor temették el az egész város részvéte mellett Szentessy Elek igazgató-tanítót, aki négy évtizeden át állott a református iskolaügy szolgálatában. A hatvan éves igazgató-tanító egy hajszá következmenyeképpen elkeseredésében husvét vasárnapjának estéjén lakdán felakasztotta magát. Az előzményekhez tartozik, hogy két évvel ezelőtt egy tanfelügyelő megjelent a salontai református elemiiskolában, ahol rendes szemlét tartott. Szentessy beteg volt és nem tartózkodott az iskolában, mire a tanfelügyelő jegyzőkönyvet vett fel tapasztalatairól, majd feljelentést tettek ellene.

Öngyilkossága előtt végrendeletet készített, amelyben részletesen felsorolta tartozásait, kiszámította, hogy özvegyének mennyi jár a református egyháztól és megállapította, hogy az összeg fedezi tartozásait. Özvegyét és gyermekeit arra kérte, ne váljanak el egymástól, majd családját két tanítókoilegája gondjaira bízta. A bucsulevélben Szentessy leszögezte, hogy nem bírja tovább az ellene indított igaztalan hajszát.

A tragikus véget ért igazgatótanító szerdai temetésén impozáns mértékben nyilvánult meg Salonta egész lakosságának együttérzése.

ODOL
FOGPÉP

A mindennapi szájpótlás ODOL FOGPÉPPEL megakadályozza a kellemetlen szájszag képződését és a fogak csunya megsárgulását.

Az ODOL FOGPÉP összetétele enyhe és nem támadja meg a fogzománcot.

Vakító fehérré teszi a fogakat

Vezető politikusok a kisebbségekről

Tatarescu miniszterelnök válaszol az ellenzék bírálataira

Inculet belügyminiszter: Nem távozom csak a kormánnyal együtt – 23-án leplezik le Duca szobrát – „A törvény és igazságszolgáltatás csak egyenlőjogu állampolgárokat ismerhet“

Bucurestiből jelentik: Április 23-ikán leplezik le Ploestiben Duca miniszterelnök szobrát. Az ünnepségen megjelenik Tatarescu miniszterelnök és Bratianu Dinu pártelnök is. A tervek szerint a szoborleplezés alkalmával mondja el Tatarescu miniszterelnök válaszát mindama bírálóakra, amelyek az utóbbi időben ellenzéki oldalról elhangzottak, ezenkívül beszámol a kormány munkatervéről, amelyet a parlamenti szünet tartamára dolgoztak ki.

Duca ploesti-i szobrának leplezése alkalmával Tatarescu miniszterelnök előreláthatólag a szélsőjobboldali áramlatok és azok támogatói ellen is felszólal.

A kormány átszervezéséről, illetve Inculet belügyminiszter lemondásáról még egyre írnak a fővárosi lapok és ezzel kapcsolatosan Inculet belügyminiszter az egyik újságíróknak a következő rövid nyilatkozatot adta:

— Nem távozom a helyemről, csakis a kormánnyal együtt.

A belügyminiszter hivatkozott arra a bizalomra, amely felső helyen a kormánnyal szemben megnyilvánul és ami a legértékesebb cáfolatot jelenti az utóbbi időkben elterjedt hírekkel kapcsolatban. Kijelentette azonkívül, hogy az átszervezési hírek közül csak annyi felel meg a valóságnak, hogy Titeanu belügy alminiszter helyét betöltik. Titeanu utóda Bentoiu jelenlegi iparügyi államtitkár lesz, aki azzal szerzett magának nevet a politikai életben, hogy annakidején ő készítette el a Skoda-ügyben az előadói jelentést.

A nemzeti-parasztpárt viszont erélyes kormánybuktató harcot indít meg a legközelebbi jövőben. Az első nagygyűlést Câmpulungban tartják meg, ahol Mihalache mond nagyszabású beszédet. Madgearu egyik legújabb nyilatkozatában kijelentette, hogy a nemzeti-parasztpárt nem eléged meg Inculet belügyminiszter távozásával, hanem a jelenlegi rendszer távozását követeli.

Mihalache, aki az ünnepeket Dobrestiben töltötte, gyengélkedik. Hiülése azonban nem olyan súlyos, hogy megakadályozza a pártelnököt, abban, hogy résztvegyen a câmpulungi nagygyűlésen.

Itt említjük meg, hogy a Czernowitzer Allgemeine Zeitung nyilatkozatokat közöl a politikai pártok vezérei részéről, a kisebbségi kérdékről. Iorga a lap kérdésére a következőket válaszolta: Ez nem törvényhozási, hanem lelkiismereti probléma.

MIHALACHE:

A törvény és az igazságszolgáltatás csak egyenlő jogu állampolgárokat ismerhet. Mi különbséget teszünk a dolgos és rossz emberek között. Az utóbbiakat üldöznünk kell, függetlenül attól, hogy románok, vagy kisebbségek, a többieknek pedig meg kell adni a törvényes jogokat. Nekem és nártomnak az az álláspontunk, hogy meg kell egyeznünk a kisebbségekkel és be kell kapcsolnunk őket a nemzeti egységbe.

BRATIANU GHEORGHE:

Szükség van arra, hogy az állam különbséget tegyen azon kisebbségek között, akik már hosszú ideje itt élnek és akiknek az állammal szembeni magatartása már bizonyosodott, valamint azok között, akik csak nemrégiben jöttek az országba és akiket gyanús elemeknek kell tekinteni.

GRIGORE FILIPESCU:

Politikai szempontból nem létezik kisebbségi kérdés, mert az ország törvényei szabályozzák a különböző vallású és származású állampolgárok egymáshoz való viszonyát. Az állam soha sem akadályozta meg és nem is fogja megakadályozni a kisebbségek kulturális fejlődését, egyetlen feltétellel: a kisebbségi lakosság ismerje az állam nyelvét. Az a körül-

mény, hogy valaki kisebbségi, nem jelentheti sem a jogok megszorítását, sem a jogok kiterjesztését.

TRANCU IASI:

A kisebbségeket be kell kapcsolni az állami életbe és lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy tevékenységet fejtsenek ki a különböző politikai pártokban. Ami engem illet, én a zsidókat soha sem tekintettem kisebbségeknek.

POP GHITA:

A jelen pillanat nem éppen a legmegfelelőbb arra, hogy a romániai kisebbségek helyzetét végleg rendezzük. Az a sovinszta áramlat, amely több európai fővárosból, de különösen Berlinből indult el és hozzánk is elérkezett, nálunk elég jól előkészített talajra talált. Az összes demokratáknak az a legfőbb feladatuk, hogy kéz a kézben, zárt sorokban induljanak küzdelemre a sovinizmusnak ezen hulláma, valamint a diktatórikus törekvések ellen, amelyek a nacionalizmus csalogató mázát viselik magukon. A kisebbségi kérdés megoldásának elmaradhatatlan feltétele az őszinte és igazi demokrácia megvalósítása és konszolidálása.

Iunian nyilatkozatában kijelentette, hogy továbbra is kitart régi álláspontja mellett, amely szerint a kisebbségeknek egyenlő elbánást követelt.

A demokratikus szabadságokat védő blokk elhatározta, hogy a ploesti-i községtanácsot választáson a nemzeti-parasztpártot támogatja.

Újabb jelentések szerint Titeanu volt belügyi alminiszter helyét vagy Maxim-mal, a Viitorul főszerkesztőjével, vagy pedig Sergiu Dimitriu belügyi államtitkárral töltik be.

Szovjet-delegátus utazik Spanyolországba

PÁRISBÓL jelentik: A Journal értesülése szerint a harmadik internacionálé volt elnöke, Bucharin, utban van Spanyolország felé. Utja közben azonban tárgyalni fog a francia kommunistákkal is. A francia és spanyol kommunisták már előzőleg meg és a spanyol kommunisták már előzőleg megállapodtak abban, hogy közösen légiót fognak szervezni, amely a forradalmi megmozdulást, ha kell, mindkét országban támogatni fogja.

Tavaszi szövetujdonságok a legnagyobb választékban és a legolcsóbb árakon

„MERCUR“ bevásárlási hely.

POSTAVARIA VAJDA

cégnél

1243

ARAD, STRADA EMINESCU NO. 15.

A világegyetem műhelytitkai

Uj fajok tenyésztése a laboratóriumban

A test, a természetes kiválasztás és az átöröklés titkai

Az Aradi Közlöny cikksorozata. (III.)

Az emberi gondolkodás történetének egyik legfontosabb dátuma 1835. szeptember 16-a volt. Ezen a napon érkezett a Beagle angol hadihajó a Galapagos szigetcsoporthoz, fedélzetén egy fiatal angol tudóssal, *Charles Darwinnal*. A fiatal tudós bejárta a szigetek ődszungenét és az életnek ebben a buja melegházában, ahol minden növény és állat kegyetlenebbül és éiőbbben él, mint bárhol másutt, feltárt előtte az evolúció hatalmas igazsága. „Életem legjelentősebb eseménye“ — írta naplójába *Charles Darwin* — és most, száz évvel később, még mindig azt mondjuk: az emberi gondolkodás történetének egyik legjelentősebb fordulata volt ez az utazás.

Az élet és halál tudományát, a biológiát ez az utazás és később Londonban *Darwin*-nak *Thomas Huxley*-val való együttműködése terelte arra az utra, amelyen ma is halad. *Darwin* nagy munkáját az idő kissé megtépázta, teljességéből sok mindent lehasított, de az evolúció, a természetes kiválasztás gondolata változatlanul alapja a biológiának. Különböző biológiai iskolák vitatkoznak ma is *Darwin* felett: a „mechanisztikus elmélet“ képviselői épügy maguknak követelik ezt a nagy tudóst, ahogyan minduntalan *Darwin*-ra hivatkoznak az „idealista biológusok“, élükön *Haldane* professzorral.

Mi volt Darwin tanának a hatása? Hogyan áll manapság a természetes kiválasztás elmélete?

Ha az evolúció tény, nyilvánvaló, hogy egy állat vagy növény evolúcióját, kialakulását valami előidézi. *Lamarck* azt mondja, hogy ezt a valamit magában az állatban vagy növényben kell keresni. Szerinte a szervezet egy belső hajtóerő hatásának van kitéve. *Darwin* más nézetet volt. Tanulmányozta az állattenyésztők módszereit, maga is kísérletezett különböző növényekkel és mindig talált bizonyos eltérést, variációt a „szülőtől“. De ugyanekkor mindig erős maradt a hasonlatosság is. Az állattenyésztők gondoskodnak arról, hogy az erős igavonó lónak ugyanolyan, vagy még erősebb utóda legyen. Azért minden szabálytalan párosodást megakadályoznak. Ez a mesterséges kiválasztás. De vajon az őserdő állatait és növényeit hasonló kegyetlenséggel gyomlálják-e ki a természet és elveti-e a csökkent értékű példányokat? Olvasta *Malthust* és megvilágosodott előtte az igazság? *Malthus* bizonyította, hogy a népesség tömege gyorsabban növekszik, mint a tápanyag. Ezért „van szükség“ éhínségekre, halálra. *Ki hal éhen, ki pusztul el a küzdelemben? Természetesen a gyengébb.* A népességnek valahogyan ki kell egyensúlyozódnia. Vajon hasonló befolyás érvényesül a természetben is? Még az olyan lassan szaporodó állat is, mint az elefánt, elárasztaná a földgolyót, ha a halál nem avatkozna közbe. A táplálék hiánya, testi hiányosságok, a hátrányos jelegzetességek százainak bármelyike előidézhetheti az egyed pusztulását.

Milyen szempontból hátrányos jelegzetességek? A dzsungelben való élet szempontjából. A természet igen finoman és alig észrevehetően kiválasztja a létre alkalmasabb egyedeket. Minden nemzedéket kegyetlen próbának tesz ki. Az elefántnak, papagájnak, moszkitonak és fűnek csak a megfelelő változata maradhat életben.

A *Lamarck* és *Darwin* felfogása közti különbség kézen fekvő.

Lamarck szerint a teremtménynek akarnia kell és arra kell törekednie, hogy életben maradjon. *Darwin* szerint a teremtmény vagy megfelel vagy elpusztul.

Nagyon kevesen tudják, mit értett *Darwin* természetes kiválasztás alatt. Egyes jelek szerint *Darwin* maga sem tudta pontosan. Feljegyezték egy beszélgetését *Huxley* professzorral, amelyből erre le-

het következtetni. Ugy gondolta, hogy egy új fajta (species) véletlen változatokból keletkezik. Megjelenik valamilyen kis jelegzetesség, amely nem volt meg a szülőknél, de amelyet a rákövetkező nemzedékek örökölnek. Amikor az okokra került a sor, *Darwin* nem tudott okként többet megjelölni, mint azt, hogy „az átöröklésnek erős törvénye van“.

Erre a törvényre egy brünni osztrák szerzetes: *Mendel* jött rá. Valószínűleg *Darwin* is megváltoztatta volna kissé a véleményét, ha ismerte volna *Mendel* atya kísérleteinek eredményét.

Mendel a kertjében kísérletezett a virágok számtalan nemzedékével, fajkeresztezésekkel dolgozott és végül 1865-ben nyilvánosságra hozta a *Mendel*-féle átöröklési törvényt. A hollandus *De Vries*, jó harminc évvel *Mendel* felfedezése után az egész tudományos világ figyelmét felhívta erre a törvényre. Rámutatott arra, hogy a változatok nem lassu folyamat eredményeképpen, hanem hirtelen jelentkeznek. Az ortodox darwinisták zavarba jöttek. Szerintük az evolúció folyamatában semmi

EZÜST-RÓKÁK KEPEK rendkívül olcsón!
KÉK-RÓKÁK *Schmidler* szücs, Budapest 3
IV., Párisi-ucca

sem történik hirtelen. Mások azonban látták, hogy a *Mendel*-féle törvény és *Darwin* elmélete egyáltalán nem ellentétes. Világszerte megindult a kísérletezés a változatokkal. Rövidesen kiderült, hogy

a természet nyomban végez a túlságosan kihangsúlyozott változatokkal.

Egy változat az ősök szempontjából mindig abnormitás. A természet pedig nem tűr abnormitást, csak alig észrevehetőt. Csak az alig abnormális növények és állatok tudnak felül maradni a létfért való küzdelemben és tudják abnormitásukat utódjaikra hagyni. Ez *Darwin*-t igazolta, mert ő általában azt erősítette, hogy csak a kis változatok a fontosak. Abban azonban tévedett, hogy az evolúció szakadatlan folyamat, amelyben egy-egy nemzedék minden tagja résztvesz.

A szerves élet alapegysége: a „kromozóma“ és a „gén“

Az átöröklés titkaiba a legutóbbi évtizedekben hatoltunk be a legmélyebben. Jellemző a biológiai kutatásra, a biológusokra és a nagyközönségre egyaránt, hogy míg a fizika új ismereteiről ma már szinte órákkal a felfedezések után a világ laikus tömege is értesül valamilyen népszerű formában, addig a biológia nagy eredményei néha évtizedekig sem jutnak teljes nyilvánosságra. Ez volt az eset a *Mendel*-féle törvénnyel éppen úgy, mint *Weismann* és *Morgan* felfedezésével:

aránylag meglepő kevesen tudják, hogy a szerves anyagnak szintén megtalálták a „legvégső alapegységét“, a kromozómát és a gént.

Weismann, *Darwin* egyik legteljesebb híve és *Lamarck* legnagyobb ellenfele, patkányokkal kísérletezett.

A nemzedékek fucatjainak során át levágta a patkányok farkát, de az utódok mindig farkokkal születtek; más kísérleteket is végzett és rájött, hogy a szervezet bizonyos külső módosításainak az utódokra nincs hatása.

Kísérleteinek eredményeképpen felállította a sejtplazma-elméletet, amely szerint azok a sejtek, amelyek a szaporodás eszközei, nem a szervezet-

nek, hanem a megelőző nemzedékek hasonló sejtjeinek produktumai. Ezekben a sejtekben *Weismann* és mások kis testecskéket láttak a mikroszkópon keresztül, amelyeket „kromozómáknak“ nevezünk, vagyis „színes testeknek“, mert könnyű őket megfesteni és ezáltal láthatóvá tenni a mikroszkópon keresztül. De a kromozómák nem a végső alapegységek. A kromozómákon belül találjuk az utódok igazi meghatározóit, a géneket. Épügy, mint az atomra, ezekre a kis végső meghatározókra is csak következtetni lehet, mert a legerősebb mikroszkóppal sem láthatók.

Arad-i festőművész kivételes sikere Cluj-on

Jóleső érzéssel regisztráljuk Arad észrevétlenül és mostohasorsban vergődő képzőművészeti életének nevében azt a kivételesen nagy és jelentős sikert, amelyet az Arad-on élő *Pataky Sándor*, az országhatárokon túl is jólismert nevű, kiváló magyar festőművésznünk aratott Cluj városában, hová március hó 20-án érkezett meg hatvan darab akvarell és tizenkét olajképpel az utipodgyászában. *Pataky Sándor* a kiállítását a cluji *Minerva*-palota kiállítási helyiségében rendezte meg és március hó 22-étől április hó 8-ig, — ameddig a kiállítása nyitva volt a nagyközönség számára, — Ardeal többségi és kisebbségi életének cluji vezetőségének közül csaknem valamennyi megjelent, hogy elismerésének és elragadtatásának adjon kifejezést az Aradon élő, közismerten szerény,

minden reklámtól irtózó művész képei felett. *Bethlen György* dr. az Országos Magyar Párt elnöke és felesége, *Boros György* dr. unitárius püspök és felesége, *Viorel Tilea* dr. v. miniszterelnökségi államtitkár, *Hațieganu* Emil dr. volt miniszter, *Martaloglu Ioan*, az „*Industria Sármei*“ igazgatója, *Bánffy János*, *Bánffy Ferenc*, *Kemény János*, *Wass Albert* és feleségeik, *Socol Aurel* dr. képviselő, szenátusi alelnök, *Boga Alajos* római katolikus kanonok, *Kristóf György* dr. egyetemi professzor, *Vásárhelyi János* református püspök-helyettes, dr. *Vékás Lajos* vezérigazgató többször is felkeresték a kiállított képek galériáját, mely művészi eseményként hatott meg a cluji, igényes és hozzáértő képzőművészeti közönség előtt is és a sikerre talán az a legjellemzőbb, hogy az egyik vezető napilap „*Csoda a városban*“ című elragadtatott hangú színes cikkében foglalkozott a vernisszage impresszióival, *Pataky* egyéniségével. Dr. *Alexandru Lapadatu* kultuszminiszter maga is csupán azért nem került a képvásárlók díszes galériájába, mert, — mint tudjuk, — váratlanul Bécsbe kellett utaznia: így is azonban beteljesedett a „csoda“, mert *Pataky Sándor* kiállítási anyagának teljes egyharmadát vásárolta föl a cluji közönség. W. I. *Bagge* dán és dr. I. *Kauntz* német birodalmi konzulok kivételével, akik az általuk vásárolt képeket külföldre küldték ki, sőt a dán konzul külön is meghívta a művészt, hogy a nyáron kizárólag csak számára fesse meg Ardeal néhány karakterisztikusan tetszetős, skandináv hangulatu táját: akvarellben, melynek *Pataky* kivételes tehetségű mestere.

Egyformán őszintén örülünk *Pataky Sándor* egyöntetű sajtó- és közönség-sikerének, amely egy többévtizedes, hivatott művészi munkásságot jutatót megérdemelten újabb egyhangú és értékes elismeréshez. És ezenfelül, — sajnos, ma már ezt is ki kell emelnünk, mint rendkívüli ritkaságot, — anyagi sikerhez is, amelynek aránya azonban már évtizedek óta nem ekvivalens egy-egy kiállítás, tárlat művészi értékeivel. *Pataky Sándor* sikeréből mindenesetre jut Arad-nak is, hol dolgozik és e kallódó város kultur-értékei között szorgalmas visszavonultságban munkálkodva szerez valamennyiünk számára dicsőséget és elismerést.

A macea-i bíró le akarta tartóztatni Hunyár Algernon dr. arad-i ügyvédet

Politikai botrány egy korcsmai mulatságból — A községi bíró tulkapásai Groza Ioan dr. prefektus előtt

Husvét hétfőjén kisebb jelentőségű incidens történt az arad-megyei Macea községben, a sváb lakosság mulatsága alkalmával. A község sváb fiatalosága bálát rendezett a Fackelmann-féle vendéglőben és a mulatság folyamán egy ittas állapotban lévő granicsár-katona jelent meg a teremben. Az egyik leányt táncra kérte fel, a leány azonban, ittasságára való tekintettel, elutasította. Pár perc múlva újabb felkérés következett, a leány újra elutasító választ adott. Egy másik, jelenlévő katona a leány táncosának azt a tanácsot adta, vigye ki a teremből a granicsárt, ha az uccán lesz, majd hazaviszik. A fiatal legény, névszerint Leiser József, ölbekapta a granicsárt és az uccára vitte. Az ittas katona ekkor előrántotta bajonettjét, mire Leiser, nehogy véletlenül megszurják, hatalmas lökést adott a katonának, aki egy közeli árokba zuhant. Az esés oly szerencsétlenül történt, hogy a granicsár sérülést szenvedett a fején.

Az esetről tudomást szerzett Muturca Ioan községi bíró, aki — nem tudni, mi okból — sokkal nagyobb jelentőségűnek látta a történetet, mint amilyenek voltak és nyomban értesítette a környékbeli csendőröskéket, ahonnan csendőröket kért.

A csendőrök letartóztatták Leisert és három társát és megkezdték a vizsgálatot.

A letartóztatottak családtagjai Arad-ra jöttek és felkeresték dr. Hunyár Algernon ügyvédet, akit arra kértek, vegye át a fiatal emberek védelmét. Hunyár dr. autón a községbe utazott, ahonnan szerdán hajnalban érkezett vissza. Az arad-i ügyvéd a következőket jelentette ki a maceai eseményről:

— Jelentélen ügy volt, amelyet a községi bíró — politikai eseményé alakított át. A bíró velem szemben is olyan magatartást tanúsított, hogy kénytelen vagyok ellene dr. Groza Ioan megyei prefektusnál jelentést tenni, miután nemcsak, hogy erőszakosan lépett fel velem szemben és

letartóztatással fenyegetett meg, de kényszerítette annak a bérautónak sofőrjét,

aki Maceara vitt, hogy nyomban térjen vissza a városba.

A község vendéglőjébe hívtam össze a szemtanúkat, miután szükségem volt a tényállás megállapítására, amennyiben feljelentést tesznek a maceai csendőrök vezetője ellen, az őrizetbevettek bántalmazásáért. A vendéglőben beszélgettem az odagyültekkel, amikor kinyílt az ajtó és belépett Muturca bíró, több csendőrrel. Felszólította a velem beszélőket, hogy azonnal távozzanak a helyiségből, majd engem vont kérdőre, mit keresek a községben. Felvilágosítottam arról, hogy hivatalos kötelességemet teljesítem, mire azt felelte, hogy először a csendőrségre kellett volna mennem információkért. A vita folyamán felszólította a vele jött csendőröket, tartóztassanak le, mert egészen biztos, hogy kém vagyok.

A csendőrök azonban nem hajtották végre ezt a parancsot,

Szövedelgök mo ykár elleni meg-
óvását b ztozítással felelősség mellett vállalja

Antalfy szücs

a színház hátsó bejáratával szemben.
Rókák nagy vásártétkban 1603

Életbelépett a városházán a „reklamációs ügyosztály“

Harminc napon belül el kell intézni minden egyes beadványt — Belügyminiszteri rendelet a köveztvám gyakorlati új alkalmazásáról

Az új közigazgatási törvény — mint az Aradi Közlöny megírta — új közigazgatási szervet léptetett életbe: a vármegyék és városok „reklamációs ügyosztály“-ait, amely már Arad-megye területén életbe is lépett. Az elmúlt nap folyamán érkezett meg a belügyminiszteri rendelet a városházára is a „reklamációs ügyosztály“ felállításáról és Cotioiu Romulus dr. interimár-bizottsági elnök azonnal intézkedett, hogy az új ügyosztály — amelynek egyedüli hivatása az, hogy a nagyközönséget felvilágosításokkal és információkkal lássa el — már a mai naptól kezdve megkezdje működését a titkári hivatalban, ahol az ügyeletes tisztviselőknek minden felvilágosítást meg kell adniok, sőt faluhelyen még a lakosság kérvényeit is díjmentesen ki kell állítaniok. Harminc napon belül minden kérvényre választ kell adni. Ha valaki nem kapná meg kérvényére a választ, kérheti az illetékes tisztviselő ellen a fegyelmi eljárás megindítását kötelességmulasztás címén.

Abban az esetben, ha harminc napon belül valamilyen okból nem lehetne a beérkezett kérvényt elintézni, a polgármester köteles erről indokolt határozatot kiadni és ezt a kérvényező fél tudomására hozni.

Egyidejűleg egy másik rendelet is érkezett a városházára az „ad valorem“-taxa alkalmazásáról. Tudvalevőleg az iparosok és kereskedők akciót indítottak abban az irányban, hogy a köveztvám fizetése csak a városba beérkező áruk után legyen kötelező, a városból kivitt áruk taxamentesek legyenek. Ez az akció — a jelek szerint — aligha fog eredményre járni. A belügyminiszteriumtól leérkezett magyarító rendelet ugyanis szigorúan körül-

mire a bíró eltávozott. Mint később megtudtam, két községhelyi alkalmazottal annak az autótaxinak sofőrjét kereste fel, akivel Maceara érkeztem, s felszólította, hagyja el azonnal a községet. Megveréssel fenyegette meg, ha nem tesz eleget felszólításának, mire a sofőr tényleg visszajött Arad-ra. Nekem parasztszekerem kellett jönnöm, megállapítottam, hogy a községi bíró azért járt el ily módon, mert a mulatság résztvevői — politikai ellenfelei voltak.

— Az ügyben természetesen megteszem a szükséges lépéseket. — folytatta az ügyvéd. — Feljelentést teszek dr. Groza Ioan megyei prefektusnál a községi bíró ellen, hivatalos hatalommal való visszaélés miatt és feljelentést teszek a maceai csendőrök vezetője ellen is, a négy őrizetbe vett fiatalemberrel szemben tanúsított magatartása miatt. Telefonon értesítettem a történetéről Beller Hans képviselőt, akit arra kérünk fel, hogy

a belügyminiszternek hozza tudomására az esetet és megjelölje szankciókat kérjen.

Nem szabad és nem lehet szimpla korcsmai verkedésből politikai ügyet csinálni, csak azért, mert az a községi bírónak úgy tetszik.

A maceai eseményekről szerdán délelőtt jelentést tettek az aradi ügyészségnek, amelytől huszonnégy órai időt kértek a vizsgálat lefolytatására. Az ügyészség megadta a kért időt, amelynek leteltével az őrizetbe vett fiatalembereket Arad-ra kell beszállítani, ahol további sorsuk felett döntenek. A megye németisége nagy érdeklődéssel várja a maceai eset fejleményeit, miután általános a meggyőződés, hogy a községi bíró személyi érzelmei folytán jutott az egyébként jelentéktelen eset ilyen jelentőséghez.

írja, hogy minden a városba beérkezett és a város területéről a raktárakból kivont áru után köveztvámot kell fizetni.

A belügyminiszteri leirat felhívja a város figyelmét arra, hogy a közigazgatási törvény alapján a városnak joga van külön megállapodásokat kötni a vasutal és a postával, amelyek ez esetben saját közegeikkel szedetnek be a vasuton, illetőleg postán érkezett áruk után köveztvámot. Felhívja a belügyminiszterium azonban a várost arra is, hogy a vasut, illetőleg a posta csak abban az esetben hajlandó ilyen megállapodást kötni, ha jogot nyer arra is, hogy a teherautókon és az autóbuszokon szállított áruk után is közegei útján szedhesse a köveztvámot.

Végül a belügyminiszteri leirat arról intézkedik, hogy a köveztvámot csak az iparosok és kereskedők áru után kell fizetni. A mezőgazdasági áruk taxamentesek. Nem kell köveztvámot fizetni a városon áthaladó áruk után sem.

CENTRAL 5, 7 $\frac{1}{2}$ és 9 $\frac{1}{4}$ órákor

Shirley Temple:
A mi kislányunk

CORSO 5, 7 $\frac{1}{2}$ és 9 $\frac{1}{4}$ órákor
Premier

Zsákbamacska.

Eisemann—Szilágyi operettje nyomán.
MAGDA SCHNEIDER, WOLF ALBACH RETTY,
THEO LINGEN.

SELECT 5, 7 és 9 órákor
Utóljára

„Az ígéret földje“

URANIA 5, 7 $\frac{1}{2}$ és 9 $\frac{1}{4}$ órákor
Utóljára:

Vérző aréna

Wallace Beery, Jackie Cooper

A történettudósok

nemzetközi kongresszusa

megnyílt Bucurestiben. — Magyarországot négy egyetemi tanár képviselte

Bucurestiből jelentik: Vasárnap délelőtt 11 órákor nyílt meg a Fundația Carol disztermében a történettudományok nemzetközi bizottságának kilencedik kongresszusa, amit az idén a román fővárosban tartanak. A kongresszus április 13—21-ik napján ülésezik. Magyarországot Lukinich, Eckhardt, Domanewszky és Barát professzorok képviselik. Képviselve vannak Románia, Anglia, Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Danzig, Svájc, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Itália, Jugoszlávia, Norvégia, Hollandia, Lengyelország, Spanyolország, Törökország, Oroszország és Magyarország. A román bizottság elnöke Iorga professzor, aki mellett Romániát a román történetírás több kiválósága képviseli. A megnyitó ülésen Anghelescu közoktatásügyi miniszter, Iorga professzor, Herold-Temperley, a nemzetközi történettudományi bizottság elnöke és L'Heritier vezértitkár mondtak beszédeket. Délben fényes bankett volt az Athene Palaceban.

Jön:
DICKENS legszebb regénye filmen:
Copperfield Dávid.

Jön:
Csókös órák.
Rendkívül mulatságos, hangulatos zenés vigjáték.
Paul Hörbiger, Svhille Schmitz, Karin Hardt.

HIREK

Mirigyek kaphatók

Ág pár hete, hogy kipattant az a maga nemében páratlan orvosotrány, amelynek főszereplője Uzerac Szlavkó ulvidéki orvos, aki egy Márics nevű munkanélküli fiatalember mirigyét használta fel Voronov-rendszerű fiatalító műtét-hez. Uzerac doktor háromezer dinár fájdalomdíjat ígért a fiatal munkásnak, ha egy vérátömlesztési műtétnek veti magát alá. A munkanélküli örömmel fogadta el az ajánlatot és csak miután napok múlva a szanatóriumból elbocsáttották, vette észre, hogy megcsönkítették. Azonnal feljelentést tett a rendőrségen az orvos ellen, akinek személye ezután viharos társadalmi polémia középpontjába került. A vizsgálóbíró elrendelte, hogy Máricsot orvosi bizottság vizsgálja meg. A vizsgálat során a bizottság megállapította, hogy részleges csönkítés történt, mely azonban nem fog kihatni a fiatalember életére...

Amióta nyilvánosságra került az ügy, Uzerac dr. rengeteg levelet kapott munkanélküli fiatalemberektől és leányoktól, akik hajlandók mirigyüket szintén eladni hasonló műtétekre. Az ajánlkozók között van egy budapesti fiatal leány is, aki azt írja, hogy a műtétről egy budapesti lapból szerzett tudomást.

Nevét nem mondja meg, de mellékelte fényképét s azt hiszi, hogy az ő mirigyét éppen olyan jól fel lehetne használni fiatalítási célokra, mint bármelyik fiatalemberét.

Tempora mutantur. Valamikor a vagyonra vágyó fiatal leányok legfeljebb a tisztességüket adták el törvényes keretek között, vagyis keretek mellőzésével. Ma már nincsen ára az ilyeneknek. A nő-dumping leszorította nemcsak a félvilági nők, hanem a polgári tisztesség árílyamatát is.

Ma a tisztességet nem lehet értékesíteni, áruba bocsátják a mirigyeket... A természettől ingyen kapott javakat, melyek egy életre szólnak. Ugy látszik azonban az élet sokkal elviselhetőbb pénz nélkül, mint mirigyek nélkül.

Azok az öreg urak, akik az egyetlen pénzzel meg nem vásárolható kincsét a fiatalságot irigyelték az utánuk jövő generációktól, most egyszerűen az élet ormára lendültek. Csengő pénzért megvásárolhatják a fiatalságot is, az élet őseréjét. Florozhatják a gyönyöröket azoktól, akiknek egyebük sincsen, csak az ifjuságuk...

R. W. A.

— ZIVATAROS, ENYHE IDŐ. Mérsékelt déli és délnyugati szél, több helyen eső, esetleg zivatar. A hőmérséklet enyhe marad.

— Elutazott Belgrádból a kenti hercegi pár. Belgrádból jelentik: (Rador). A kenti herceg és felesége tegnap elutazott Belgrádból. A nályaudvaron Pál régensherceg és Miklós görög herceg, valamint a belgrádi angol követ bucsuztatták a hercegi párt.

— Macdonaldot megoperálták. Londonból jelentik: Macdonald helyettes angol miniszterelnökön ma műtétet hajtottak végre. A műtét jól sikerült és a volt miniszterelnök állapota kielégítő.

— Megkezdődik az Idegen-ellenőrzés. Bucurestiből jelentik: A belügyminisztériumban működő Idegenellenőrző Bizottság ma megkezdte előmunkálatait. Az idegen állampolgárok felülvizsgálása tudvalevőleg május 15-én veszi kezdetét.

— Robbanás egy budapesti gyógyszer-gyárban. Budapestről jelentik: A Wander budapesti gyógyszer-gyár kőbányai telepén ma délután felrobbant a lakatosműhelyben egy tartály és a robbanás következtében 10 munkás megsebesült. A sebesültek közül többek állapota igen súlyos.

— Vége az utazási kedvezménynek. Bucurestiből jelentik: Április 24-én, pénteken érvényüket veszítik a CFR 50 százalékos utazási kedvezmények.

— Meghalt Ládai István. Bucurestiből jelentik: Ládai István, a Consiliul Legislativ érdekes karriert befutott, magyar származású osztályfőnöke, volt ardeali börtönügyi igazgató ma elhunyt.

— Szerencsétlenség az oradeai pályaudvaron. Tegnap délután 5 órakor az oradeai pályaudvaron Bruia Ioan mozdonyvezető a peronon várta a bucurestii gyorsvonatot. Amikor meglátta az érkező vonatot, egészen az első sínpar mellé lépett. Ilyen közel állni tilos, de Bruia, aki vasutas, senki sem szólította meg. A befutó vonat mozdonya éppen az étterem előtt elkapta Bruia-t és maga elé rántotta. Vérsen szedték ki a kerekek alól. A mentők a kórházba vitték, de felgyógyulásához nincs remény.

— Bankett Tatarescu miniszterelnök tiszteletére. Bucurestiből jelentik: A liberális párt „Páteri Libere” csoportja bankettet készül rendezni Tatarescu miniszterelnök tiszteletére, hogy ilyen módon nyilvánítsa ki bizalmát vele szemben és hogy mozgalmuk nem a miniszterelnök személye ellen irányul.

— Légvédelmi fedezékekkel építik az új házakat Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium átiratban hívta fel a főváros polgármesteri hivatalát és közölte, hogy építkezési engedélyeket csak olyan esetben adhatnak ki, ha a tervben a légvédelmi szempontok figyelembe vannak véve. A jövőben minden olyan bérház tulajdonosa köteles fedezéket építeni légi támadás elleni védekezésül, amelyben ötvennél több lakás van. A bombamentes fedezékek tervét a fővárosi építészeti bizottság már el is készítette és egy ilyen fedezék építési költsége körülbelül 300 ezer leire rug.

— Meghalt a kisebbségi konferencia megalkotója. Pekingből jelentik: Tegnap szívszélhűdés következtében itt meghalt. Amende Ewald Henrik dr., aki az európai kisebbségi konferencia megalkotója és főtitkára volt.

A „Halálsugar” fiatal áldozata

Budapestről jelentik: Bézsén József 18 éves diák, aki érettségi előtt állott, ma megmérgezte magát és mire rátaláltak, már meghalt. Tettét a felett való elkeseredésében követte el, hogy nem tudta feltalálni a halálsugarakat. Hosszu időn keresztül beható tanulmányokat és kísérleteket folytatott és minden erejének megfeszítésével azon volt, hogy feltalálja a távolba ható sugarakat. Hoitteste mellett a földön egy ponyvaregényt találtak, amelynek címe a „Halálsugar” volt.

— A sinaiai incidens a hadbírószág előtt. Bucurestiből jelentik: A husvéti ünnepek alatt a második hadtest hadbírószágánál változatlanul folytak a kihallgatások a sinaiai és a Targu-Muresi incidensekkel kapcsolatban. A Targu-Muresi ügyesség a belügyminisztérium utasítására megidézte mindazokat, akik a diákkongresszuson incidenseket provokáltak. Ugyancsak a belügyminisztérium utasította a bucurestii rendőrséget, hogy vegye őrizetbe és szállítsa őket Targu-Mures-re.

Szörmebundák, prémesszővet-kabátok, boák stb. nyári gondozását vállalja teljes felelősség mellett.

SAMT CAROL szücs

Arad, Str. Eminescu 21—23., Földes-palota. 1754

— Szovjet-hajók a román vizeken. Brailából jelentik: A háboru óta tegnap kötött ki első ízben román vizeken szovjet hajó. A hajó neve „Turkiszik” több ezer vasat szállít a budapesti Weisz Manfréd-féle gyár részére. Ugyancsak tegnap érkezett a constanta-i kikötőbe a „Luxemburg Roza” nevű szovjet hajó.

— Meghalt egy 108 éves fodrász. Piatra-Neamt-ból jelentik: Tegnap 108 éves korában meghalt Blum József fodrász, aki élete utolsó napjáiig személyesen vezette üzletét. Blum négy évvel ezelőtt nagyobb amerikai örökség jutott. Négyezer nőszült és házasságaiból 25 gyermeke született.

Szórakozottság

ABESSZIN MAMA (magában): Ah, most már nem is tudom, — tulajdonképpen megfürdett-e már a kis Tafari, vagy nem?

Az emberi szervezetben is van munkamegosztás.

Az élő testben minden szerv és az ezen szervet alkotó millió és millió sejtecske csak azt a munkát képes elvégezni, amire berendezett. Vannak izomsejtek, idegsejtek, csontsejtek, a máj sejtei stb. stb., valamint az ezen sejtek által alkotott szövetek. A szövetek alkotják az idegrendszert, izomrendszert, véredényrendszert, ezekből rekrutálódnak aztán az egyes szervek, amelyek mindenike bizonyos meghatározott munkát végez. Most már, hogy ennek a komplikálnak látszó, élő gépezetnek hajtó és mozgató erőt épségben fenntarthatassuk, tökéletes idegrendszerre van szükségünk.

A világhírű „GASTRO D” gyógyszer, amely kimondottan a központi és a vegetatív idegrendszerre hat, rövid kúra után megszünteti a migréneket, ideges gyomorbajt, álmatlanságot stb., sőt 10—15 éves gyomor-, epe-, vese- és májbajokat is tökéletesen kigyógyít.

A „GASTRO D” kapható a vezérképviselőnél: Császár E. gyógyszerár, Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 130 lei utánvétellel küldi.

A gyanutlan polgár

Irodájában ül és dolgozik, amikor váratlanul elébe raknak egy skatulyát ceruzákkal. Azonnal tisztában van vele, hogy jóslívéhez apellálnak. A ceruzát kopott ruhájú, szánalmas emberke nyújtja feléje. A gyanutlan polgár irodája fel van szerelve a következő 10 évre ceruzával, tudja jól azonban, hogy itt nem a ceruzán van a hangsúly. Zsebébe nyúl és lerózza a köteles adót. A „ceruzaugynök” kicsoszog a szobából. Eddig rendben volna minden. Polgárunk megadóan fordul ismét napi munkája felé, tudja jól, hogy a ceruzás emberke az élet kárthatatlan alakjai közé tartozik. Próbáltak már ellene mindent, a kereskedők közös akciót kezdeményeztek, az akció elmaradt és a „ceruzaugynök” megmaradt. Az utóbbi időben azonban a ceruzás emberke új műsorszámmal szerepel. Alig, hogy eltávozik háza alatt az örökértékű ceruzákkal, pár perc múlva nyílik az ajtó és ugyanez az emberke rohan be zláttan és meglepően erőteljes, felelősségrevonó hangon megszólal:

— Kérem, itthagytam valahol a pénztárcámat!

A gyanutlan polgár megdöbben néz körül. Csakugyan az asztal tulsó sarkán valami gyanus, idejétmúlt holmit vesz észre. Az emberke rácsap a „pénztárcára” és — kutatni kezd benne. Szemmel láthatóan nincs bizalommal gyanutlan polgárunk iránt. Egy darabig kotorászik, aztán balsejtelmes, síri hangon megszólal:

— Kérem, ebben a tárcában több pénz volt...

Gyanutlan polgárunkon bémító rémület vesz erőt. Homlokára kiül a veríték. Ugy érzi, hogy tehetetlen és védetlen a vele szemben álló emberke vádló, könyörtelen pillantásaival szemben. Szemel előtt kínos rendőri idézés, törvényszéki aktahalmaz röpköd; látja magát, mint szegényteljes botrány hőst. Mintha csak valami jószellem sugallná, egyszerre megtalálja a helyzet kulcsát és — a zsebébe nyúl. Kivesz onnan 20 leit és átadja a „ceruzaugynöknek”

— Igen, körülbelül ennyi — mondta ő tulzott meggyőződéssel. Zsebre teszi a pénzt és távozik. A gyanutlan polgár pedig megkönnyebbülten lélegzik fel. Ismét dolgozni kezd és néha-néha meg átvillan az agyán, hogy ő még soha ilyen könnyen nem keresett meg 20 leit, mint ez a „ceruzaugynök”. Rémületesen gondol a jövőre, amikor talán valami új, nem sejtett trükkel fogják egyes ANANY a zsebet megkönnyíteni.

— Egymillós vaspontonok a Neptun-strandon. Aradváros techniai ügyosztálya nyilvános árlejtést hirdetett a Neptun-strand uszodáját tartó vaspontonok beszerzésére. Az árlejtésen a ploesti Concordia-cég 1,070.000, a Resita 1,414.800. Dragoman Alex 1,154.500, Stralka-cég 1,326.400 leies ajánlatot tettek. Az ajánlatok közül a város a ploesti-i cég feltételeit fogadta el és ezt terjeszti fel Bucurestibe a szabályos jóváhagyás végett.

— Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, mirigybetegségek, ekcémák, furunkulusok esetében a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan szabályozza a belek annyira fontos működését és a vért biztosan felfrissíti. Az orvosi tudomány számos vezérferfia meggyőződött arról, hogy a valódi Ferenc József viz mint alapos és kellemes hasajtó mindig kitünően beválik, miért is szoptató nőknél elválasztáskor kiterjedten alkalmazzák.

— ZÜRICH ZÁRLAT: Páris 20.23, London 15.15 és háromnegyed, Newyork 306 és háromnegyed, Milánó 24.20, Amszterdam 208.40, Berlin 123.45, Prága 12.60, Varsó 57.75.

— OLASZ SZEMÉLYSZALLÍTÓ REPULÓGÉP TÖMEGKATASZTRÓFÁJA. Rómából jelentik: A Torino és Milano közötti személyszállító légitörpalmat lebonyolító repülőgép ma viharba került és lezuhant. Hét utasa szörnyethalt. Közöttük hat olasz, a hetedik egy Eggen András nevű ember, aki neve után ítélve német vagy svájci lehet.

— Arad-i urileány hirtelen hiálála. EKKÉK, régi arad-i család egyik fiatal tagja hunyt el hirtelen szerdán délelőtt. Szalay Jenő nyug. vasuti főfelügyelő leánya, Szalay Irénke halt meg, hosszas szenvedés után 21 éves korában. Az arad-i urileány öt évvel ezelőtt, egy tiszós mandulagyulladásból kifolyólag szervi szivbajt kapott és az utóbbi időben állapota állandóan rosszabbodott, úgy hogy a gondos orvosi kezelés sem tudta megmenteni. Szerdán délelőtt hirtelen rohamot kapott, amely percek alatt megölte a fiatal urileányt. Szalay Irénke temetése pénteken, április 17-ikén délután öt órakor lesz a Bul. Reg. Ferdinand 4. számú gyászszobából. A mélyen sujtott család iránt városszerre nagy részvét nyilvánul meg.

— Vizsgálat a doftanai fegyházban. Bucures-ti-ből jelentik: Az igazságügyminiszterium részéről vizsgálatot folytattak le a doftanai fegyházban és a vizsgálat eredményeként 12 fogházort elhelyeztek. A vizsgálat elrendelését a politikai foglyok hozzátartozói kérték, akik panaszt tettek, hogy a foglyokkal embertelenül bánnak.

GUBANITS A.

uriszobása,
a Corad-mozi mellett, 1567

Kiváló szabásu, elsőrendű munkát készít

— Meghalt Kun Zoltán pancotal református lelkész. Sulyos vesztéség érie az aradmegyei református társadalmat. Kun Zoltán, pancotal református lelkész tegnap hosszas szenvedés után 50 éves korában elhunyt. Az elhunyt lelkész az egész megyében nagy népszerűségnek örvendett és több jótékony egyesület élén fejtett ki társadalmi tevékenységet. Kun Zoltán Arad-on is igen sokan ismerték, minthogy középiskolai tanulmányait az arad-i főgimnáziumban végezte, majd miután letette a teológiai vizsgát, négy éven keresztül az arad-i iskolai református hittokatója volt. Aki ismerte az elhunyt lelkészt, az tisztelte és becsülte kiváló kvalitásai és szivjósága miatt. A temetésre, amelynek szertartását Tarnóczi Lajos arad-i református lelkész végzi, Aradról is számosan leutaznak.

— Négy újabb kutyaharapási eset Aradon. A városi főorvosi hivatalnak az elmúlt napokban négy újabb kutyaharapási esetet jelentettek be. Mivel mind a négy esetben vesztégtvanus kutyáról van szó, az illetőket a városi főorvosi hivatal azonnal a cluj Pasteur-intézetbe utalta.

Szörmék nyári gondozását

szakszerűen és olcsón vállalja

ROSENZWEIG szüics

1582 Str. Moise Nicoara No. 2.

— Egy vak magyar mérnök expedíciót vezet Dél-Amerikába. Két lelkes fiatalember braziliai expedíciót készít elő Budapesten. Összel indulnak Dél-Amerikába, hogy az egyenlítő környékén egzotikus állatokat gyűjtenek a Nemzeti Muzeum számára, amelynek ezirányú gyűjteménye hiányos. Az expedíciót Árpássy László építész szervezi, vezetője pedig Molnár Gábor lesz, aki éveket töltött Braziliában egy Ford -ültetvényen, de egy szerencsétlenség folytán megvadult és most mint Ford egyetlen nyugdíjasa Budapesten él. Meglepőnek látszik, hogy vak ember vezessen expedíciót. Molnár Gábor azonban nyugodt mosolygással mondja: A látás nem minden. Elég, ha jelen vagyok és ellátom az expedíció tagjait tanácsaimmal, utasításaimmal. Támadásoktól pedig nem kell félnem, mert az őserdő vadállatai elszaladnak az ember elől. Hat hónapot szándékozunk Braziliában tölteni, részben az esős és részben a száraz évszakban, hogy minél teljesebb állatanyagot gyűjthessünk. Az expedíció két vezetője kérte a Nemzeti Muzeumot, hogy szakértő preparátort adjanak melléjük.

— Ma az alantl gyógyszertárak tartanak éjjeli szolgálatot:

JANKA: Bulevardul Regele Ferdinand.

WEISZ: Piata Avram Iancu.

BERGER: Calea Saguna.

— Az „Igéret földje“. Szerda délután kezdtek vetíteni a Select-mozgóban az „Igéret földje“ című filmet, mely a palesztinal zsidó munka eredményeit mutatja be egy grandiózus, tökéletes rendezésű film keretében. Az építő és alkotó munka himmsza ez a film, mely egy épülő ország fejlődési tempóját mutatja be. A pergő film elvezeti a nézőt a világ legcsodálatosabb narancsligeteihez, ahol daloló lányok szüretelik az érett gyümölcsöt, melyet ládába rakva, hajókon küldenek szét a világ minden tája felé. Hatalmas traktorok művelik meg azt a földet, melynek minden rögét a Biblia több ezer éves történelme tette ismertté.

Az „Igéret földje“ című film első előadását szépszámú közönség nézte végig.

— A felrobbant benzín. Bucures-tiből jelentik: Borzalmas szerencsétlenség játszódott le a Str. Mihai Voda egyik házában. Két cselédlány benzinnel tisztította a parkettet. A benzín eddig ki nem derített okok miatt meggyulladt és a lángok a két szerencsétlen szolgáló ruháiba kaptak. A két előfákyaként égő leányt életveszélyes égési sebekkel szállították a kórházba.

— Premilitaris kultürestély Buteni-ben. A buteni-i premilitar körzet fiatalága igen sikertölt kultürestét rendezett Balaban Ioan tanító, körzetvezető irányítása mellett husvét hétfőjén a buteni-i Kulturházban. A körzetvezető megnvító beszéde után Coloja Zina szavazatát, Luguzan Ioan monológiát és Perva Ilie előadását tapsolta meg a szépszámú közönség. Az ügyesen előadott ének-számokat Beiuşan Gherorghe tanító vezényelte. Frateanu Gheorghe joghallgató szellemes záróbeszéde után reggelig tartó tánc telezte be a műsort.

Veszély fenyegetli „Kina kincseit“

Londonból jelentik: A 16.700 tonnás „Rampura“ nevű angol hajó, amely a londoni kínai kiállításon bemutatott nyolc millárd lei értéket képviselő páratlan mügyüteményt szállítja vissza Kinába, tegnap a gibraltári kikötő közelében zátonyra futott. A hajón régi kínai festmények, porcellánok, sok évszázados szőnyegek és a kínai iparművészet legértékesebb ritkaságai vannak, mindamelllett a szállítmány nincs biztosítva. A rakományt eddig még nem rakták át, mert remény van arra, hogy a hajót sikerül a zátonyról levonszolni.

— Az arad-i „Návodul“ halásztársaság rendes évi közgyűlését 1936. április 18-án, délután 3 órakor az arad-i Mircea-vendéglőben (a városházzal szemben) fogja megtartani, amelyre az összes tagoknak a megjelenését kéri. Abban az esetben, ha a tagok száma nem lesz elegendő a közgyűlés megtartására, ugy 8 napon belül ugvanott — taglétszámra való tekintet nélkül — tartják meg és abban az időben a közgyűlést. A közgyűlés célja az 1935—1936. évi vezetőség pénzügyi elszámolása és felmentvénye, valamint az alanszabályok módosítása a P. A. R. I. D. utasításai szerint és esetleg más felhozott ügyekre felszólalások.

LEGUJABB SPORT

Nemzetközi

tenniszeredmények Budapesten

Budapestről jelentik: Szerdán délután kezdődött meg Budapesten, a Margitszigeten Perry részvtételével rendezett kétnapos tenniszverseny. A mérkőzéseket nagy közönség nézte végig. Megjelent Horthy Miklós, Magyarország kormányzója feleségével és vejével. Elsőnek Gáborv Emil játszott egyesmérkőzést Perry ellen, az első szettet 6:2 arányban Perry könnyen nyerte. Hatalmas küzdelem után a második szett is Perry zsákmánya lett. A harmadik szettet és ezzel a mérkőzést is ő nyerte 10:8 arányban.

Ezután Perry—Ferenczy és Szigethy—Dalos páros-mérkőzés következett. A mérkőzést Perryék kezdték és könnyen nyerték meg az első játszmat. A második kezdetén könnyebb természetű, de izgalmas baleset történt. Szigethy egyik erős visszaadása homlokot találta a hálózó Perryt, aki a földreest és elájult. Szerencsére sikerült hamarosan magához téríteni és a közönség hatalmas tapssal ünnepelte, amikor ütőjét ismét kezébe vette. Szigethyék ezután 8:6 arányban nyerték az első szettet, majd 6:4 arányban a másodikat is.

— A román—cseh kereskedelmi szerződés végrehajtási utasítása. A Banca Nationala helyi fiókjához megérkezett a román—cseh kereskedelmi szerződés végrehajtási utasítása. Ennek értelmében, az 1936. április elseje után Csehszlovákiába eszközölt áruexportból származó csehkoronák felszabadulnak, tehát a Banca Nationala azokra nem tart igényt és a Jegybank engedélyével teljes összegükben eladhatók. Ez az intézkedés a petroleumtermékek exportjából származó devizákra nem vonatkozik.

— Milliós nyeremények az állami sorsjátékon. Bucures-ti-ből jelentik: Az állami sorsjáték tegnapi húzásán 1 millió leit nyert a 167532. számú mellék-sorsjegy, 250 ezer leit nyert a 131913. százezer leit nyert a 299363. és a 139148, ötvenezer leit nyert a 299753, 229922 és 142976. számú melléksorsjegy. Egy millió leit nyert a 32114, ötszázezer leit a 46961, kétszázezer leit a 39839, ötvenezer leit a 40598, 48070 és 63185. számú rendes sorsjegy. A számok helyességéért felelősséget nem vállalunk.

— Titkos találkahelyet lepleztek le Sannicolaul-Mare-n. Sannicolaul-Mare községben a hatóságoknak tudomására jutott, hogy a falu egyik korcsmájában már régebbi idő óta titkos prostitúció folyik. Tegnap a csendőrség váratlan egészségügyi razziait rendezett és ennek során a szobanforgó helyiségben öt nőt talált. Ezeket bekísérték Arad-ra, ahol kettőt közülük a kórházba utaltak, míg három ellen megindították az eljárást.

— Új telefonelőfizetők. A Telefontársaság közli, hogy április 1-től 15-ig az alábbi új telefonállomásokat szerelték fel: Lovrov & Co. nyomda 484, Rózsa Testvérek kőfaragók 577, Markovits Sándor szállító 595, járásbíróság 474, dr. Vaşian Traian orvos 338, „Salvator“, Piaţa Avram Iancu 21. szám 441, felsőkereskedelmi leányiskola 251, Wiesel Hermann posztókereskedés 527, Orezeanu Romulus törvényszéki főnök 100, „Fiume“ kávé- és tea-kereskedés 692, „Hellas“ sportegylet 597. A telefonállomások díjmentes bevezetésének határidejét április 30-ig meghosszabbították. Mindazokat, akiknél eddig az időpontig vezeték be a telefont, feltüntetik az április 30-ika után megjelenő telefonkönyvben.

— Rendőrségi hírek. Hammer Sándor. Bulev. Regele Ferdinand 27. alatti kereskedő feljelentette egyik fiatalokor alkalmazottját, aki 10 ezer lei értékű kerékpáralkatrészeket lopott el. — Königstorfer Stefánia, Piaţa Areei 1. szám alatti lakos feljelentette az 5. számú konflikt, aki elűtötte a tulajdonában lévő triciklit, amelyet sulyosan megrongált. — Csordás Károly, Venetia-ucca 13. szám alatti lakos feljelentést tett 9168. számú 1500 lei értékű kerékpárjának ellopása miatt. A rendőrség valamennyi ügyben megindította a vizsgálatot. — Schwartz Julia, Piaţa Rădulescu 5. szám alatti lakos ma megjelent a rendőrségen és kétségbeesetten elmondotta, hogy László nevű 7 éves kisfia két nap előtt eltűnt hazulról és nyoma vesztett. A rendőrség az eltűnés ügyében vizsgálatot indított.

— Sorozatos betörések Arad-on. Husvét ünnepe alatt több betörés és betörési kísérlet történt Arad-on. Az egyik betörési kísérletet Ortutay Lajos, ismert arad-i háztulajdonos, Str. Eminescu 30. szám alatti lakásába követék el. Ismeretlen tettes a lakos távollétében behatolt a lakásba, feltörte a szekrényeket és az ottlévő nagyértékű ékszereket el akarta vinni. Időközben azonban a házbeliek hazaérkeztek, mire a betörő az ablakon keresztül elmenekült, anélkül, hogy az ékszereket magával vitte volna. — Hasonlóképpen betörést kíséreltek meg Ungár Vilmos gabonakereskedő Cosbuc-ucca 15. szám alatti lakásába is, a betörők azonban innen is zsákmány nélkül voltak kénytelenek elmenekülni. Betörték Illés Mihály, Calea Vanatori alatti lakásába, ahonnan több száz lei értékű tárgyat loptak. Dehelean Iuliu, Str. Rahovei 181. szám alatti cipészműhelyébe az ablakon áthatolt be ismeretlen tettes és onnan közel 1000 lei értékű cipőt loptak el. A rendőrség valamennyi betörés ügyében bevezette a nyomozást.

— Rendkívül érdekes kiállítás színhelye lesz május 30—31-én az arad-i zsidó kulturház. Az Aviva-Barisszia szervezet rendezésében a zsidó világszolgált és irodalom termékei kerülnek bemutatásra könyv- és sajtókiállítás keretében. A kiállítás kettős célt követ. Be akarja mutatni a zsidó sajtó magas színvonalát, másrészt elő akarja mozdítani a zsidó olvasótermék és könyvtárak szervezését az ifjuság részére. A kiállítással egyidejűleg konferenciára gyűlnek össze a romániai zsidó sajtó vezetői és képviselői. Ez lesz az első romániai zsidó sajtókonferencia.

— Aranyeres bántalmaknál és vérkeringési zavaroknál, különösen nagyéltvágyu és kényelmes életmódoz szokott egyének, a természetes „Ferenc József“ keserüvizet egy pohárnvi napi adagokban kissé felmelegítve használják. Az orvosok ajánlják.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Harc a sokmilliárdos állami petroleum-részesedés eladása körül

A külföldi nagy vállalatok kitűnő üzletet akarnak kötni, mert tudják, hogy sürgősen szükségünk van pénzre — Erős és nagy eladási szervezetet szeretnének kiépíteni nálunk és az egész Balkánon

Feltűnésteltető differenciák merültek fel a Bucurestiben hetekkel ezelőtt megindult francia-román pénzügyi tárgyalások során és ezek a nézeteltérések még mindig nem simulnak el. Mint ismeretes, a román állam el akarja adni a petroleum forrásokból, illetve a petroleum vállalatoktól az államnak járó haszonrészeseget, amelyet köznyelven „redevenca”-nak neveznek. Az államnak ugyanis évenként igen nagy részesedése van a petroleum forrásokból és mivel ezekből most igen jelentékeny összegeket szerezhet a külföldön, tiz évre el akarja adni a nemzetközi petroleum vállalatoknak ezt a redevencát.

Ez uton néhány milliárd lei értékű külföldi devizára tehetne szert és könnyen rendezhetné a háború után felvett kölcsöneit, illetve szabályszerűen beválthatná a kölcsönkötvények szelvényeit.

Ez ügyben Párisban már néhány hónappal ezelőtt előzetes megállapodást kötöttek, de a végleges egyezményt Bucurestiben akarják létrehozni és ezért egyjolytában három hétig tárgyaltak Wengerral, a külföldi nagy petroleum vállalatok megbízottjával. Wenger előterjesztette javaslatait a kereskedelmi- és pénzügyminiszterium megbízottjainak, akik azonban nem fogadhatták el azokat és ezért egyelőre csupán a párisi egyezmény megerősítését érték el a tárgyaló felek. Antonescu pénzügyminiszter ezt az előzetes megállapodást aláírásával erősítette meg.

Az előzetes szerződés szerint a román állam köteles a „Petrofina” nemzetközi kőolaj vállalatnak 75.000 vagon petroleumot eladni és ebből 25.000 v. finomított kőolaj, tekintet nélkül arra, hogy a Petrofina más román petroleumvállalatoktól mennyi árut szerez be.

Néhány nappal ezelőtt Bucurestibe érkeztek Wolthers és Meusse, a Petrofina két kereskedelmi igazgatója, akik több új, nagyfontosságú javaslatot terjesztettek Antonescu pénzügyminiszter elé. A tervek szerint gyökeresen megváltozna a párisi előzetes egyezmény. A két kereskedelmi igazgató javaslatát az alábbiakban foglalta össze:

— A román államtól megvásároljuk a felajánlott petroleum redevencát, de csak olyan feltétellel, hogy a kőolaj termékeket Romániában, vagy más balkáni államban is jogunk legyen a saját eladási szerveink által áruba bocsájtani. Amennyiben a román államnak ez ellen nincs kifogása, teljesen kiépítjük Romániában és a Balkánon hatalmas eladási szervezetüket. Arra is kéri a kormányt, hogy megfelelő kedvezményekben részesítse őket úgy Romániában, mint más balkáni államba történő petroleum szállításaiknál.

A Tatarescu-kormány megbízottjai elfogadhatatlannak jelentették ki az előterjesztést. Pedig olyan nagy összeget kapott volna a kormány, hogy azzal kifizethette volna a francia hadfelszerelési gyárakban teljesített nagy megrendeléseket.

A kormány az alábbi választ adta a külföldi társaságoknak:

— A kívánság erősen sérti a romániai petroleumtársaságok érdekeit. Ezeknek régi, jól kiépített eladási szervezetük és kitűnő eladási telepeik vannak, amelyeknek meggyöngyítéséhez nem járulhatunk hozzá — ez a minisztertanács döntése.

A Petrofina azonban közvetlenül húsvét előtt megújította ajánlatát és rámutatott arra, hogy „példátlanul magas árat ad” petroleum termékeinkért, mert hajlandó elfogadni a „mexikói golf-árat” a tárgyalás alapjául, de ebből levonandó a petroleum teleptől Constantájig felmerülő szállítási költség. A kereskedelmi miniszterium azonban megállapította, hogy az ugynevezett „mexikói golf-ár” nem olyan magas, mint ahogyan azt a külföldiek feltűntetik. Érdekes, hogy a tárgyaló bizottság francia megbízottjai szigorubb álláspontot foglaltak el, mint a többi tagok és az ő ellenállásuk miatt legutóbb is meghiusult a megegyezés. Leon kereskedelmi államtitkár a tárgyalások megszakításáról és az ezzel kapcsolatos új foralatról közvetlenül Tatarescu miniszterelnöknek tesz jelentést és valószínűleg már holnap közli az új választ a külföldi megbízottakkal.

A Jegybank és a nemzetközi hajóstársaságok érdekes konfliktusa a hajókon használt kőolajtermékek fizetése miatt

A Banca Naționala „szabad devizát” követel a vállalatoktól, de azok ezután is leiben akarták fizetni a hajók tüzelőanyagát — Izgalmas tárgyalások után létrejött a megállapodás, de a németekkel még nem kötötték meg az egyezséget

Szokatlanul érdekes konfliktus keletkezett a Banca Naționala és a nemzetközi hajóstársaságok között, amelyeknek hajói a dunai és a fekete-tengeri, valamint a legtávolabbi kikötők között közlekednek. Constantában Brailában, Galaton és Sulinában napról-napra rendkívül sok idegen hajó fut be árukkal megrakva, majd pedig a hajók kitérítése után ismét árukkal terhelik meg ezeket a tengeri és dunai nagy járműveket, amelyek természetesen nemcsak a saját országaik, hanem más államok számára is végeznek áru fuvarozást és személyszállítást. Még a mai nehéz gazdasági viszonyok között is igen jelentékeny forgalmuk van az említett kikötőknek, amelyek közül természetesen a constantai és a brailai a legnagyobb és leglátogatottabb. Constantában állandóan igen sok hajó köt ki és a távolkeleti piacok felé folytatja útját illetve onnan jövet keresi fel fekete-tengeri kikötőinket.

Ezeknek a hajóknak rendkívül sok kőolajra és tüzelőanyagokra van szükségük, nagy kvantumokat raknak fel, hogy a hosszú utakat teljesen zavartalanul tehessek meg. Némelyik tengeri és dunai hajó egy-egy alkalommal többszáz ezer kilogramm petroleumot és tüzelőanyagot vesz fel, mert rendszerint nemcsak a távolkeleti utra, hanem a visszajövetelre szükséges anyagokkal

is ellátják magukat, tehát számottevő összegeket költenek erre a célra.

A hajóstársaságok évtizedek óta leiel fizették ezeket a nyersanyagokat, de amióta a Banca Naționalának rendkívül nagy szüksége van szabad devizákra, azt követeli, hogy a hajóstársaságok is lei helyett devizával fizessenek a nyersanyagokért.

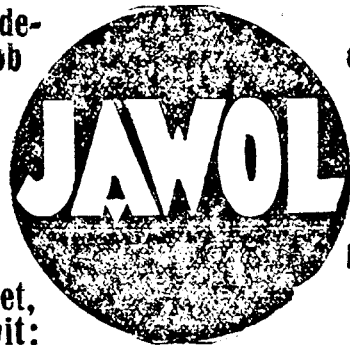
Eleinte csak gyenge figyelmeztetéseket intézett a nemzetközi vállalatokhoz, amikor azonban megállapította, hogy kérését nem teljesítik,

szigorú ukázt intézett hozzájuk és megtiltotta, hogy a nyersanyagért leiel fizessenek. A társaságok ez ellen tiltakoztak és rámutattak arra, hogy az angol, a francia, a holland, a dán, a svéd és a norvég kikötőkben is az illető ország pénzével vásárolják meg a hajók működéséhez szükséges anyagot. A Jegybank erre azt jelelte, hogy az említett országoknak nincs olyan szükségük szabad devizára, mint nekünk és ezért ragaszkodott kívánságához.

Erre a hajók kormányosai a legutóbbi hetekben minden alkalommal ötször annyi petroleumot és pakurát szereztek be, mint máskor és az árát leiel egyenlítették ki. Azonban a Jegybank sem maradt tétlenül és tudomására adta a belső petroleum társaságoknak és lerakataik vezetőinek,

A legide-
álisabb

ideg-
csillapító

Szünet,
gyógyít:

Hűlést, Grip-
pát, fej- és
fogfájást!

hogy csak szabaddeviza ellenében adhatják el árucikkeiket a nemzetközi hajóstársaságoknak. Ebből kifolyólag hosszú és izgalmas tárgyalások keletkeztek, amelyek jórészt megegyezésre vezettek és most csupán a németországi hajósvállalatokkal maradt függőben ez a fontos kérdés.

A csehszlovák hajóstársaságokkal megintezta el a Jegybank, hogy a cseh hajóknak szükséges petroleumot és tüzelőt 40 százalékos csehkoronával, 60 százalékos lehel, a jugoszlávok 25 százalékos szabad erős devizával, 75 százalékos dinárral, a magyar hajósvállalatok 30 százalékos szabad devizával, 70 százalékos pengővel fizetnek, az osztrákok 25 százalékos szabad devizát, 75 százalékos schillinget, a bolgár hajósok 50 százalékos szabad devizát, 50 százalékos leit fizetnek. A magyar és osztrák hajóstársaságok már az új fizetési egyezmények alapján adnak a petroleumtermékekért 30 százalékos, illetve az osztrákok 25 százalékos szabaddevizát, így tehát az új egyezményt alkalmazzák a fizetéseknél.

— A Jegybank csökkenté deviza-tartozását. Prágából Bucurestibe érkezett jelentés szerint a csehszlovák Jegybank hivatalos kimutatása szerint a Banca Naționala kliring tartozása Csehszlovákiában 3 millió 700 ezer csehkoronával csökkent és ezidőszent már csak 104 millió csehkoronát tüntet fel.

— Fontos felhívás az import-cégekhez. Mint Bucurestiből jelentik, a pénzügyminiszterium figyelmezteti az érdekelteket, hogy azok az importőrök, akik az első negyedévben nem nyújtották be a cég fennállásáról szóló kereskedelmi és iparkamarai bizonyítványt, ezt legkésőbb április 30-ig kötelesek betérjeszteni a kontingentálási igazgatósághoz, mert ellenkező esetben elvesztik jogukat a második negyedévi kvótához.

— NAGYÖSSZEĞÜ KOMPENZÁCIÓS ARUKIVITELI ENGEDÉLY — DEVIZA BESZOLGÁLTATÁS NÉLKÜL. Bucurestiből jelentik: A román gyufa-monopolium bérloje még a múlt évben engedélyt kért arra, hogy a külföldi részvényesek követeléseinek fedezése céljából, a nyersanyagok, továbbá a gyufagyáriashoz szükséges egyéb anyagok importjának fedezésére a kormány adjon kompenzációs engedélyt, amit tényleg meg is kapott. Eszerint ez a társaság 28 millió lei értékű kompenzációs árukivitt bonyolít le és pedig deviza beszolgáltatás nélkül. Az export ellenértékéből 19 millió leit saját régi külföldi adósságainak kifizetésére, 5 millió leit gyufagyári gépek behozatalára, 4 millió leit pedig külföldről importálandó nyersanyagokra fordíthat. Az exportot ez év május 14-ig kell lebonyolítani, míg az importnak ez év végéig kell megtörténni. Rendkívül érdekes, hogy az említett gyufamonopolium-bérlo részvénytársaság mérlegét már évek óta veszteséggel zárja, két év óta nem fizet osztalékot és most mégis sok millió lei értékű devizát utal át „régii külföldi adósságainak fedezésére”. Ez a kitétel pénzügyi körökben sok beszédre ad okot.

— A kormány ultimátumot intézett Lengyelországhoz az új fizetési egyezmény létrehozása érdekében. A román-lengyel új fizetési egyezmény megkötése érdekében Bucurestiben folytatott tárgyalások megszakadtak. A kormány most tudomására hozta a lengyel követségnek, hogyha május 1-ig nem történik meg az új szerződés megkötése, úgy hatályon kívül helyezik a jelenleg is érvényben levő román-lengyel fizetési egyezményt, tehát kínos helyzet bekövetkezése várható.

GUTENBRUNN SZANATORIUM

BADEN bei WIEN

Nem peritő-lán, a fürdőváros közepén, a Kerpark szubháznál, mozik, játékasztalok, bécsi autóbussz és villamos szomszédságában, több holdas 661 parkba, gyönyörű társalgóhelyiségekben üdül. És gyógyul a legürbb társaságban. — Kénesfürdő, soranyitókák, cukor, gyo mor., ideg-, reuma- és szociális magyar orvosok. Fejlesztéssel szolgál a budapesti Iroda: KORÁNYI, Budapest VII., Kistalud-ucca 5.

A pénzügyminiszter felüggesztette az írókra kivetett adók behajtását

Az utóbbi években már nálunk is több kiváló író tartja fenn magát kizárólag irodalmi munkásságból, éppugy, mint a fejlett kultúrájú nyugati államokban. Ezek az írók semmiféle állást nem töltenek be, hanem kizárólag könyvek, szépirodalmi, művészeti vagy tudományos műveikkel keresik meg kenyerüket. De nálunk nem élnek olyan jól az irodalom tiszteltreméltó munkásai, mint a nyugati országokban, amelyekben tudvalevőleg egy-egy nagyszerű regénnyel milliókat keresnek úgy az írók, mint a könyvkiadók. A pénzügyminiszterium azonban legutóbb nálunk is adót vetetett ki az írókra, akik ez ellen nem versekben és nem regényekben, hanem siralmas hangu emlékiratokban tiltakoztak és azt igyekeztek kimutatni, hogy még a mindennapi kenyerüket is nehezen keresik meg.

Ennek ellenére az adókievítő-bizottságok jelentékeny összegű adóval terhelték meg a költőket és írókat. Emiatt az irodalmi társaságok és szindikátusok közvetlenül Antonescu pénzügyminiszterhez fordultak és, mint Bucuréstől jelentik, a miniszter rendeletet adott ki, amely szerint újabb intézkedésig nem szabad behajtani az írókra kivetett jövedelmiadót.

Az erdőgazgatók bucuaresti-i tanácskozásán letárgyalják a SEL problémáját is

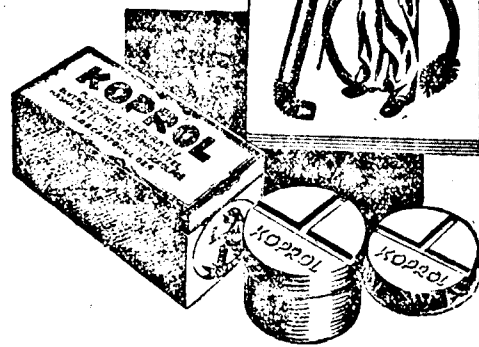
Az ardeali tűzifaexportőröket — amint már erről egyik legutóbbi számában részletesen megemlékezett az Aradi Közlöny — élénken foglalkoztatja az Oradea székhellyel működő tűzifaexportéi szindikátus, a SEL. problémája. A SEL. ellen ugyanis az érdekeltek részéről az a panasz merült fel, hogy túlságosan nagy adminisztrációval, költségekkel dolgozik és a jelenlegi kivétel mellett az exportőrök nem tudják fedezni a SEL. három millió leies évi költségvetését. Éppen ezért az exportőrök körében egyre nagyobb tért hódított az a kívánság, hogy szüntessék meg a SEL.-t, annál is inkább, mert az egyáltalán nem hatna kedvezőtlenül a tűzifaexportálásra.

Értesülésünk szerint az erdőgazgatóknak a hét folyamán megtartandó bucuaresti-i értekezletén szintén megbeszélésre kerül a SEL. problémája. A CAPS. aradi igazgatósága ugyanis a SEL. múlt évi közgyűlésén azt a javaslatot terjesztette elő, hogy helyezték át a SEL. székhelyét Aradra s a CAPS. kötelezettséget vállalja arra, hogy minimális költséggel, két kisasszony alkalmazásával lebonyolíttassa a SEL. teljes ügyvitelét. Akkor a javaslat fölött nem történt végleges döntés és a SEL. ideai közgyűlésén ez a javaslat nem szerepelt. A most újból megindult mozgalomra való tekintettel azonban ez a javaslat és általában a SEL. problémája ismét időszerűvé vált és ezért P. I. Ioan aradi erdőgazgató a bucuaresti-i megbeszélések során felveti ezt a kérdést, amelyet részletesen letárgyal a CAPS. vezetőivel a további magatartás leszövegezése végett.

Az exportőrök nagyrésze kitart ama álláspont mellett, hogy vagy szüntessék meg végleg a SEL.-t, vagy pedig az csak minimális költségekkel folytassa tovább is működését és a jövőben fokozottan képviselje a termelők érdekeit.

= KÉT ÉS FÉL MILLIARD LEHEL TARTOZNAK IMPORTŐRJEINK NEMETORSZÁGNAK. Néhány nappal ezelőtt részletesen beszámoltunk arról, hogy a devizátörvénybe ütköző cselekményekre vonatkozó amnesztia törvény alapján sem mernek őszinte bejelentést tenni a cégek a törvény életbelépése előtt történt titkos devizátulatlásokról, mert még mindig félnek az esetleges következményektől. A Banca Naționala erre külön rendeletben is biztosította az érdekelteket a büntetlenségről és hangsúlyozta, hogy rendkívül fontos államérdekek fűződnek a titkos átutalások pontos bevallásához, mert máskülönben lehetetlenség ellenőrizni, hogy a külföld követeléseit jogosak-e, vagy nem. A Jegybank egymásután kérte be a velünk évek óta szoros összeköttetésben álló országok nemzeti bankjaitól a kimutatásokat, amelyek importőrjeink állítólagos tartozásait tüntetik fel és eme statisztikai adatokkal fogja összehasonlítani a titkos átutalásokra vonatkozó bejelentéseket. Mint ma Bucuréstől jelentik, ott nagy meglepetést kelt a német kormányban ez ügyben a Banca Naționalához intézett kimutatása, amely szerint importőrjeink még mindig 2 milliárd 600 ezer leivel tartoznak a németországi gyáraknak.

Ne hagyja magát becsapni! Ha Koprollt kér, nézze meg a csomagolást: minden csokoládé-pasztillán minden dobozon rajta áll a Koproll név.

Minden fűtőanyagnak

van salakja!

A szervezet fűtőanyaga az élelem. De ennek a fűtőanyagnak is van salakja, amelyet a gépezet jó működése érdekében okvetlenül el kell távolítani. Ha a rendszer uton békényesség miatt a salakot a szervezet nem választja ki, úgy gondoskodni kell annak eltávolításáról, különben felgyülemlik és a legkülönbözőbb betegségeket és zavarokat okozza. Erre a célra hashajtót szedjünk. De a hashajtó megválogatásánál legyünk óvatosak. Csak az a hashajtó felel meg a célnak, amelynek hatása biztos, enyhe, nem okoz görcsöket, ize pedig kellemes. E feltételeknek legjobban a KOPROL csokoládé pasztilla felel meg.

KOPROL

AZ IDEÁLIS HASHAJTÓ

Mindenkitől elfelejtve, jeltelenül fekszik Kántor Anna, a magyar színjátszás legnagyobb tragikája

a tãrgu-mureş-i temetőben

Meg kell menteni a szétszóródástól a nagy művészno hamvait és méltó siremléket kell neki felállítani — Egy kis német cselédleány tündöklő karrierje száz évvel ezelőtt a magyar színjátszásban

Tãrgu-Mureş. (Az Aradi Közlöny munkatársától.) Kántorné Engelhardt Anna, magyar tragika, a magyar színjátszás legelső és legféltettebb drámai színésznője emléke ott él, nemesak a rideg lexikonok hasábjain, melyek a sivár élettrajzi és hivatalos adatokon kívül szokatlan melegséggel idézik vissza a 19-ik század európai híru magyar művésznőjének emlékét, gyönyörű képe ott díszel az debreceni színházban, amelynek színpadán élete legnevezetesebb sikereit aratta és márvány szobra abba a színházba, a budapesti Nemzeti Színházba került, amelynek színpadán egy tragikus és egész életre kiható véletlen folytán sohasem csillogtathatta ragyogó tudását és tehetségét a német származású kis cselédleány.

Nem lesz érdektelen egy évszázad mindinkább elfakuló távlatának és a fennmaradt írásos emlékek tükrében visszaidézni Kántorné Engelhardt Anna figuráját.

A régi feljegyzések és az újabb lexikonok adatai szerint Kántorné Engelhardt Anna alacsony sorsból küzdötte fel magát. A korán árva német kislányt, akit csodálatos színjátszó tehetsége predesztinált a színpadra, Girszik Xaver Ferenc az akkori budapesti német színház igen képzett és jóakaratu operai rendezője vette magához és a német színész házában gyakran megfordultak nevesebb magyar kartársai is. Így tünt fel Adam János akkori magyar színésznek a kis németajku cselédleány, aki felfedezi a kimonodottan érdekes arcú és szépen beszélő színésznőt, akiből alig két éven belül befejezett magyar színésznőt nevel.

A második magyar színjátszó társaság tagja lesz Engelhardt Anna alig 16 éves korában, 1807-ben, míg 1809-ben, az akkori magyar színtársulat egyik legkedveltebb tagja, Kántor Gerzson az ismert komikus veszi feleségül a tehetséges magyar színésznőt, aki azonban hamar özvegyesre jut.

Az akkori magyar színjátszás nagyobb stációi: Debrecen, Miskolc, aztán Kassa, Tokaj, Eperjes és Eger tanuskodnak Kántorné szokatlan sikereiről, majd a székesfehérvári színházhoz kerül Kántorné, aki ebben az időben, 1824-ben érkezik el a hírnév csúcspontjára és Sappho-alakításáról hasáboakat írnak a külföldi német lapok is.

A társulat, amelynek Kántorné volt a tagja, főnkrement 1825-ben, utána ismét Kassa következik a tragikusmultu magyar színésznő életében. 1837-ben teszik le az első nagy budapesti színház, a Nemzeti Színház jelenlegi elődjének, a Pesti Színháznak az alapkövét és Kántorné Engelhardt Anna bizton hiszi, hogy bemutathatja kivételes tehetségét és tudását abban a reprezentáns magyar színházban, amelynek felépítéséhez, nemcsak kivételes képességeivel, de fizikai munkájával is hozzájárult, amikor elragadtatott lelkesedésében téglákat hordva segít az építésnél. De csalódnia kellett.

A szabadságharc utáni elnyomatás sivár korszakában, az abszolutizmus idejében, elmúlt minden, nem hangzott a zene és a magyar szó és fanyar némaság velt erőt — az akkori feljegyzések szerint — a székely főváros jobb sorsra érde-

mes lakosságán is. Ezekben az időkben érkezett meg Pósa Mihály színtársulata, amely a cluji után a legjobb volt az ardeali részeken, a székely fővárosba. Az igazgató külömben kltünő színész is volt és azok közé tartozott, akik a Megyeri-féle iskolából kerültek ki.

Színtársulatának igen sok olyan neves tagja volt, aki később a budapesti színháznál is működött, de legnagyobb és legszomorubb nevezetessége az volt a társulatnál, hogy itt működött negyven krajcár napifizetéssel, mint jegyszedő, a magyar színészet legelső és legtehetségesebb akkori „sztárja”. Az egykor ünnepezt színésznő, őregségére egy kis vidéki társulat jegyeit árulta és szedte egy fagyos, hideg nyitott folyosón.

Feljegyzésre méltó, hogy Pósa Mihály színtársulat, első osztályu fizetést ajánlott fel Kántornának, aki azonban azt nem fogadta el, ezekkel a szavakkal: „nem tudom a fizetést megszolgálni mint színésznő, alamizsna pedig nem kell”.

1854-ben halt meg Kántorné Engelhardt Anna, akit a tãrgu-mureş-i katolikus temetőben temettek el, egyszerű, de annál meghatóbb külsőségek között.

Két évvel később, 1856-ban, tehát nyolcvan évvel ezelőtt primitív palaköböl siremléket emelt egykori kiváló kartársnőjének Prielle Kornélia, az akkor még fiatal magyar színésznő, aki a sarköre a következő szöveget vésette reá:

„Szerény emlékkő ez, nagy művésznőnk Kántor Anna hamvait jelölni, de a szerényen elvonult igaz érdem méltánylatát egyszerűségében ne is keressük. E kö emeltetett Prielle Kornélia által 1856-ban”.

Nem sokkal később parázs vihar keletkezett Kántorné Engelhardt Anna sirja és emléke körül, amelyet akkoriban teljesen elhanyagoltak.

Az akkori legtekintélyesebb ardeali lap Berda Aron „Kolozsvári Közlöny” című lapja 1856. novemberében mosakodó és védekező cikket közölt az ardeali magyar társadalom megvédésére, megemlítve, hogy már ferve van véve az eszme és hogy rövid idő múltán előreláthatólag a szerény és primitív sarkő helyett hatalmas pyramidot fognak emelni a nagy magyar művésznő emlékére.

Tisztelt, egykori laptársunk nyolcvanéves ígértétét még senki sem váltotta be, pedig most lenne a legaktuálisabb... Az egykori megrázó Gert-rudis, Sappho, Lady Macbeth és Borgia Lucretia sirja a legteljesebb mértékben el van hanyagolva a tãrgu-mureş-i temetőben. A beslippedt hantot kezdte a gyom, a primitív siremlék rég eldőlt és ha sürgősen nem hozzák helyre a régi közönyt és méltánytalanságot, akkor pár hónap múlva, a magyar színjátszás legnagyobb szegényére meg sem fog lehetni többé találni a tãrgu-mureş-i temetőben Kántorné sirját. Nem akarunk ötleteket felvetni, mert nem vagyunk arra illetékesek, de számtalan módozat kínálkozik arra, hogy az egykori cluji lap ígéréte és bejelentése valóra váljon: hogy tényleg pyramis hirdesse Kántorné Engelhardt Anna a magyar színházi kultúra első nagy fátyla-hordozója és papnője felejthetetlen emlékét...

BENCZEL BÉLA

Színház - Művészet

»Mindennek ára van!«

Bemutató a budapesti Belvárosi Színházban

Budapestről jeleink: A színlapon a darab szerzőjeként: Gáspár Miklós van feltüntetve. De ez csak a név, mögötte egy nő van, akit méltán megillet a férfi név, mert irásában határozott, bátor és meglátásában férfiasan realista. A Belvárosi Színház színpadán már több nő szerző mutatkozott be és legtöbbször sikerrel. A mostani darab tehetséges színpadi mű, amely a vígjáték nevet viseli, de valóságban komoly színmű, mely a mai polgári élet nehézségeit tárja elénk.

Egy finom, erélyes miniszteriális ur beleszédül gépirókisasszonyába, aki rendkívül ügyesen játszik a tüzzel a maga hasznára, a tisztesség határain belül, amit azonban egyszer kifecseg egy erőszakos női áriporternek. A finom ur ezt megtudva, sértett hiúságában bosszút áll: közeli leépítését jelenti be a gépirókisasszonynak, aki a hírbe majd bele örül, mert hisz pár éve ő tartja el állástalan, feltaláló férjét is. A finom ur bocsánatának ára mindenesetre egy éjszaka, a többi megbeszélés szerint. Pompásan hajszolja a szerző az egyes mozzanatok drámai kapcsolatainak keresztül a nőt az éjszaka felé, amely azonban ott robban, amikor kiderül, hogy a nő éjszaka a finom urnál volt s a finom ur miniszteriális titkokat adott el s a rendőrség keresi. Maga a miniszter bogozza ki a szálat: a büntársként gyanuba vett nőcske áratatlan az aktalopásban és két órát hiába várta legénylakásán a finom-szélhámot, aki akkor már szökésben volt. Nemcsak a leépítés mese, hanem még állást is kap a minisztertől a feltaláló-férj.

Ötletes a mese, jól megrajzoltak a személyek, ügyesek a dialógusok. Sok női keserűség van benne, amit azonban férfias humor szelidít.

Herman Richárd mesteri kézzel rendezte a darabot. A női főszereplő: Mezey Mária, akinek ez első nagy szerepe. Tehetséges és ügyes. Páger Antal ezúttal epizód szerepet alakít. Tökéletes színészi produkció, amit ez az ember csinál. Minden mozdulata, hangja lenyűgözi a nézőt. Soltész Anni az ál női riporter figuráját megkapóan ábrázolja. De megérdemelt sikere van Nagy Györgynek, Mihályfy Bélának, Boray Lajosnak, Dajbukát Ilonának és Szigeti Jenőnek is.

A kifogástalan díszletek Gara Zoltán tervei alapján készültek. Gáspár Miklós (?) darabja a bemutatón nagy-nagy sikert aratott.

SZENTGYÖRGYI ELVIRA

A »Pármai ibolya« sikerének aradi vonatkozásai

Nagy és meleg siker jegyében fut a Városi Színház színpadán a »Pármai ibolya« című operette, mely a régi recept szerint készült, de régi jó recept szerint s bár egy romantikus aranyfátyolos mult csillogásában zajlik és pereg, mégis meghódítja a szíveket. Ennek a vidám és nagyon sikerült operettnek két tehetséges szerzője van. Szilágyi László és Dolecskó Béla, akinek a muzsikáját a fővárosi kritikások is egyöntetűen dicsérik. Dolecskó Béla neve ismerős csengésű az aradiak előtt is, akik még jól emlékeznek az egykori társaság kedvenc tagjának, Kossuth Dudinak férjére. Dolecskó Béla járt régebben Arad-on és a kiváló tehetségű zeneszerző közvetlen barátai már akkor sejtették, hogy a jövő egyik nagy ígérete a kiváló fiatal zeneszerző. Dolecskó Béla régebbi operettje az »Arany-páva«, mely nem sok előadást ért meg, már a szakértők véleménye szerint megérdemelte volna a sikert. A pesti közönséget azonban nem lehet befolyásolni s amíg valaki meg nem hódítja teljesen, addig nem adja meg magát. A tehetséges fiatal zeneszerző azonban nem csüggedt, egyik slágert a másik után komponálta és bizalommal, hittelelve készült a döntő győzelemre. Ez a döntő győzelem most elérkezett. Budapest közönsége Dolecskó Béla dalbetéteit dudolja, füttyöli s táblás házak előtt fut a melódiában gazdag, szép zenéjű Pármai ibolya.

— Önagsága, a házasságszédelő. A házasságszédelő nőkről rendkívül érdekes cikket közölt a Tolnai Világlapja új száma, mely nagy terjedelemben és gazdag tartalommal jelent meg.

— Két kislány csodálatos szerencsége. Két budapesti kislány táncosnő lett, külföldre került, ahol csodálatos szerencse érte őket. Rendkívüli pályafutásokról érdekes cikket számol be a »Déli-láb« új száma, amely 100 oldal terjedelemben s kitűnő tartalommal jelent meg.

Reitélyes dráma egy arad-megyei községben

A petriş-i erdész lelőtt egy önkéntes örvezetőt

Az áldozat halállal vívódik az arad-i katonai kórházban — Tragédiával végződött titokzatos éjszakai látogatás

Titokzatos hátterű, véres gyilkossági kísérlet ügye tartja izgalomban az arad-megyei Petriş község lakosságát. A bűnügy előzményeit eddig még nem sikerült tisztázni, a jelek szerint azonban valamilyen szerelmi bonyodalom előzte meg a véres kimeneteli ügyet, amelynek hőse halállal vívódik az arad-i katonai kórházban.

Hentea Emil önkéntes örvezető, akl a ploesti-i katonai iskolához van beosztva szolgálattételre, a husvéti ünnepek tartamára hazaérkezett szüleihez Petriş-re. A község határában, ott, ahol az erdőség kezdődik, áll Marina Gheorghe erdész háza. Az erdésznek minden éjszaka ellenőrző körutat kell tennie az erdőben, tegnap azonban gyengélkedett és ezért az elmúlt éjszaka otthon maradt. Az erdész éjjel, valamivel három óra után arra riadt fel álmából, hogy valaki zörget házának ajtaján.

— Ki az? — kérdezte, azonban kérdésére nem kapott választ, ehelyett tovaosonó lépteiket hallott. Az erdész erre felkapta a puskáját, odament az ajtóhoz és felrántotta. Nagy meglepetésére a fiatal Henteát látta az udvaron.

— Hát te mit keresel itt? — kérdezte az erdész. A fiatalember szó nélkül szaladni kezdett. Az erdész első gondolata az volt, hogy a fiatalember valamelyik nőrokonához akart behatolni, abban a hiszemben, hogy ő nincs otthon. Elragadta az indulat, számadásra akarta vonni a menekülőt s utána kiáltott, hogy álljon meg. Hentea azonban a sötétben valószínűleg nem látta, hogy az erdész kezében fegyver

van és tovább menekült. Már-már úgy látszott, hogy sikerül a szomszédos Mészáros Sándor gazdálkodó udvarára menekülnie a kerítésen át. Eppen a kerítés tetején volt, amikor eldőlt az erdész fegyvere és

Hentea hangos jajkiáltással, eszméletét veszve zuhant le a kerítésről a földre.

A fegyverdörrenésre elősiettek a szomszédok is, akik értesítették az esetről a községbeli csendőrséget is. Henteát rendkívül súlyos sérüléssel beszállították az arad-i katonai kórházba. A vizsgálat megállapította, hogy a fiatalembert a combján érte a golyó, azonban oly szerencsétlenül, hogy a golyó ütőerét átszaktotta, ennek következtében rendkívül sok vért vesztett és állapota életveszélyes. Kihallgatni eddig nem lehetett. Az erdészt a csendőrség előállította és megkezdte kihallgatását. Marina azzal védekezik, hogy nem volt szándékában megölni a fiatalembert, hanem csupán megállásra akarta kényszeríteni, hogy tisztázza, miért zavarta fel álmából késő éjszaka. A véres éjszakai dráma ügyében a csendőrség most folytatja a vizsgálatot.

Fizessen elő az »Aradi Közlöny«-re!

Egy óra	70.—
Negyedévre	210.—
Félévre	420.—
Egy évre	840.—

Ki vállalja a célt?

— Balla Károly verseskötete —

Mert ki vállalja nagyszerű társadal-

munában őszintén a célt:

A holnap emberét emberré tenni...?

A ma költőjének versei — a ma emberéhez. Aki könnyed szövirágokat, csengő rímeket és szöszönglörösködések keres, jobban teszi, ha nem olvassa el ezt a könyvet. Mert egészen biztos, hogy kiabrandultan teszi le. Balla verseiben súlyos gondolatok dübörögnek, problémák, amelyek a mai embereket sújtják, keserűségek, amelyek az 1936-ban élő és küzdő szíveket facsarják. Hatvannégy oldalon keresztül hiába keresünk idealizmust, a tavasz, a nyár, az ősz és mindazok a témák, amely évszázadok óta meghihetik a költőket. Balla Károly lelkében egészen más hurokat rezgetnek meg. A tavaszban nemcsak a rügyfakadás és ujjáéledő természet csodáját látja, hanem elvezet bennünket a nyomortanyákra is, ahol az éhség és betegség rabolja el az emberektől a tavaszi hangulatot.

Egyetlen hibája ennek a könyvnek az, hogy a költő tulozza a pesszimizmust, Balla Károly fekete szemüvegen át tekint az emberi életet és nem tudja, — vagy nem akarja — annak szépségeit észrevenni. Mert minden nyomor, betegség, baj, küzdés és szenvedés mellett — mégis csak észrevehető parányi kis szépség az életben, amelynek sokszínű kaleidoszkopját néhány derűs szín is tarkítja, amely elviselhetővé, széppé teszi a létet.

Bár Balla sokszor feláldozza a formát az eszme kedvéért, mondanivalóit tökéletes formában adja elő és a kristálytisztá verssorok nem ölik meg a gondolatot, amelynek méhében születtek. Nem lehet kiemelni egy-egy verset ebből a kötetből, ezt a könyvet elejétől végéig el kell olvasni, mert minden egyes sorában olyan problémát vetít elénk, amelyek mindannyiunkat érdeklik. A legutóbbi nemzetközi verspályázat arad-i győztesének verseskötete megérdemli, hogy minden intellektuál elmélyedéssel foglalkozzon vele. Még akkor is, ha a világnézeti szemszögök nem fedik egymást. És éppen ez bizonyítja, hogy a tiszta művészet, a szociális és világnézeti különbözőségek ellenére is — győzelmet arat.

A husvéti könyvpiacon megjelent, rendkívül szép és izléses kiállítású könyv fedőlapja is méltó feltűnést aratott: Ruzicskay György, az országhatáron túl is jólismert művész munkája.

(—rosi.)

UJ KÖNYVEK

Stein Aurel: »Ősi ősvényeken Ázsiában«. A magyar tudományok páratlan diadala az az előkelő hely, amelyet a világ földrajzi kutatásaiban Stein Aurel elfoglalt. Vámbéry Armin tüneményes pályafutását ismétli meg Stein Aurel felbecsülhetetlen tudományos működése és Anglia ugyanazzal a nagy elismeréssel fogadja az ő jelentékeny földrajzi és történelmi felfedezéseit, mint a múlt század végén a másik nagy magyar tudós, Vámbéry Armin tevékenységét fogadta. A magyar tudomány ünnepi eseménye Stein Aurel monumentális művének megjelenése. 148 képpel és térképpel. A könyv először angol kiadásban jelent meg. A magyar kiadást Halász Gyula fordította. 2 hatalmas kötetben, 384 lap, díszes vászonkötésben 396 lei minden könyvkereskedésben vagy Lepagenál: Cluj. Kérje a Franklin-újdonságok jegyzékét Lepagetől.

Mauriac: »Tűzfolyam« és »Könyörületes csók«. Mauriac két új regénye: a »Tűzfolyam« és a »Könyörületes csók« félreérthetetlenül jelzi a katolikus gondolat diadalmas térfoglalását az újabb francia irodalomban. Hisszük, hogy a magyar közönség szívesen fogadja Francois Mauriac nemes, előkelő és mélytűző irásait, amelyek hitet és világosságot visznek a mal sivar életben vergődő lelkeknek. A Franklin Társulat kiadása, 180 lap, szép kiállításban, fűzve 106. egészvászonkötésben 152 lei minden könyvkereskedésben vagy Lepagenál: Cluj. Kérje a Franklin-újdonságok jegyzékét Lepagetől.

Kolozsvári G. Emil: »Dr. Csibráky szerelmei«. Kolozsvári G. Emil új név az irodalomban. »Rosta« címmel egy regénye már megjelent néhány év előtt, de igazi hangját csak most találta meg »Dr. Csibráky szerelmei« című regényében. Abból a fajtából való könyv ez, ami legkevésbé terem az egész világon: humoros regény. Az olvasó egészen különleges új író fog felfedezni Kolozsvári G. Emilben. Franklin Társulat kiadása. Ez a regény vaskos kötetben, 302 lap, remek kiállításban fűzve 158, díszes egészvászonkötésben 206 lei minden könyvkereskedésben vagy Lepagenál: Cluj. Kérje a Franklin-újdonságok jegyzékét Lepagetől.

A szerkesztésért:
Dr. STAUBER JÁNOS

felel.

SPORT KÖZLÖNY

Öt ország husz csapata vesz részt a június 7-én meginduló Középeurópai Kupa-küzdelemben

Megalakították az új kupabizottságot, amely megejtette a kupa ezévi sorsolását

Bécsből jelentik: Ezévbén még az eddig-nél is nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a Középeurópai Kupa-küzdelmek iránt, amelyen a legjobb osztrák, csehszlovák, magyar, olasz és svájci csapatok vesznek részt. A kupamérkőzésekben Magyarország, Csehszlovákia és Svájc a bajnokság négy-négy első helyezettjét állítja küzdelembe. Ausztriában a bajnokság első két helyezettje, majd a 3-6 helyezettek közötti körmérkőzés győztese, valamint a kupagyőztes és a harmadik helyezett a bajnokságban vesznek részt a középeurópai kupaküzdelmekben. Az idei kupamérkőzések már június 7-én megkezdődnek és szünet nélkül július 26-ig tartanak, a döntőket pedig szeptember elején bonyolítják le. Az egyes terminusok sorsolása a következő:

Selejtező forduló: június 7-14-ig.

Első forduló: június 21-28-ig.

Második forduló: július 5-12-ig.

Harmadik forduló: július 19-26-ig.

Döntők: szeptember 6-13-ig.

Az egyes fordulók párosítását ezután a

következőképpen állapították meg sorsolás utján:

Selejtező forduló:

Svájc II.—Magyarország IV. = A.

Csehszlovákia IV.—Svájc I. = B.

Svájc IV.—Olaszország IV. = C.

Ausztria IV.—Svájc III. = D.

I. forduló:

Magyarország I.—Ausztria II.

B—Olaszország III.

Csehszlovákia I.—A.

Ausztria III.—Olaszország II.

Ausztria I.—Csehszlovákia III.

C—Magyarország II.

Olaszország I.—D.

Magyarország III.—Csehszlovákia II.

Az előálló csapatok mindenestre pályaválasztók az első mérkőzéseken.

A Középeurópai Kupa új bizottsága különben a következőképpen alakult meg: Elnök: Pelikán, alelnök: Copola, pénztáros: Gerő dr., titkár: Meisl, ellenőr: Petru, bizottsági tagok: Kenyeres és Eicher.

Gloria — „U”-kupamérkőzés Aradon

Az arad-i vasárnapi futballprogram kiemelkedő eseménye lesz a Gloria—Universitátea kupamérkőzés, amelyen a jó formában lévő helyi csapat kemény ellenfelet kap a clujji egyetem együttesben. A Gloria a szokott módon készül a vasárnapi mérkőzésre és minden bizomnyal ezt a nehéz akadályt is biztosan fogja venni, hogy a legjobb négy közé felküzdje magát.

O Szombaton játszik le a Ripensia—Crisana kupameccset. A másodikban is döntetlenül végződött Ripensia—Crisana kupamérkőzést szombaton bonyolítják le a fővárosban. A mérkőzést Xifando Denis fővárosi bírő vezeti le.

Vegyen részt a három utolsó

1936-os Hapag Földközi-tengeri és Atlanti szigetekre teendő utazásokon

a „Milwaukee” kékutazási motoroshajóval, FEKETE-TENGERI ÉS BALKÁNI UT április 25—május 14.:

(Velence, Athén, Isztambul, Constanta, (május 1.): Jalta, Batum, Catania, Nápoly, Genua). Behajózás május 2-án Constanta-ban a romániai résztvevők számára.

UTAZÁS AZ ATLANTI SZIGETEKRE ÉS ANGLIÁBA május 16—június 4.:

(Genua, Riviera, Palma, Teneriffe, Madeira, Wight, London, Hamburg).

TAVASZI UT MADEIRA SZIGETRE június 12—26.:

(Hamburg, Gibraltár, Tanger, Madeira, Lisszabon, Hamburg).

Mérsékelt menetdíjak mellett, hagyományos, elsőosztályú Hapag-szervezet!

Közelebbi felvilágosítást, prospektust ad:

Hamburg-Amerika Linie S. A. R.

képviselője:

Künstler

Vizum- és Utazási Iroda Arad, Bulev. Regina Maria No. 24.

Telefon 86.

Vasárnapi futballműsor

Vasárnap a kupaküzdelmek mellett ismét megindulnak a küzdelmek a nemzeti bajnokságért is és a kupában szabad csapatok a bajnoki pontokért fognak harcolni. Alább adjuk a vasárnapi részletes futballműsort, amely a következő:

Nemzeti bajnokság: Victoria—CFR, CAO—Crisana (vagy Ripensia—Chinezul).

Kupa: Gloria—Universitátea.

Kerületi bajnokság I. oszt.: Soimi—CFR—Tricolor, Transilvania—CAA, SGA—Unirea, Intelegerea—USA, Olimpia—PTT—Hakoah.

II. oszt.: Titanus—Slavia, Banatul—Sparta, Lyra—Patria, Vulturul—Astra, Victoria—Crisana.

Szövetségi díj: Gloria—SGA, AMEFA—Sparta, Transilvania—Intelegerea, Hakoah—Tricolor.

Ilyusági bajnokság A) csop.: Juventus—Transilvania, Banatul—AMEFA, SGA—Titanus.

B) csop.: Olimpia—PTT—Gloria, Unirea—Sparta, Fortuna—CAA.

Reklámélet,

A MODERN KÉRESKEDŐ NÉLKÜLÖZHETETLEN ORGANIZÁCIÓ

AZ EGYETLEN MAGYAR REKLÁMSZAKLAP. ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE: 400 LEI

SZERKESZTI:

Balogh Sándor

Itt tessék levágni és 4½ leles lev. lapon beküldeni!

T. Reklámélet

A. K.

Budapest, V. Lipót krt. 9.

Kérek mutatványszámot.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Pontos cím: .....

Hirdetmény.

Az iratosi róm. kath. egyházközség új templomának felépítésére pályázatot hirdet.

Pályázhatnak olyan román állampolgárságu építési vállalkozók, akik építőmesteri vizsgával rendelkeznek és iparukat saját személyükben gyakorolják.

Az ajánlatok az eredeti úrlapok felhasználásával f. hó 23-án déli 12 óráig az iratosi róm. kath. plébánia hivatalban nyújtandók be, amikor is a beérkezett ajánlatok bizottságilag, nyilvánosan fognak felbonttatni.

Az ajánlatokhoz bányapénzként az ajánlott összeg 5 százaléka készpénzben melléklendő.

A beérkezett ajánlatok közül az ajánlati összeg nagyságára való tekintet nélkül az építési bizottság szabadon választhat és döntését a megfelelő átszámítások után a pályázattól számított 8 napon belül hozza meg. Az eredménytelen ajánlattevők bányapénze e döntés után azonnal vissza lesz térítve.

A tervek megtekinthetők, felvilágosítások, pályázati úrlapok és műszaki feltételek kaphatók: Dömötör László okl. építész irodájában, Arad, Str. V. Goldis 18.

Iratos, (Arad megye) 1936. április 15.

Kiss Károly, plébános.

1856

Timisoara a városok statisztikájának éllóvasa

A vasárnapi egyetlen bajnoki meccs után a résztvevő két csapat javított helyzetén, a városok statisztikájában azonban Timisoara ugrott az élre a Chinezul feltörése következtében. A városok szerinti statisztika most így fest:

1. Timisoara	1 + 5 = 6
2. Arad	3 + 4 = 7
3. Oradea	2 + 9 = 11
4. Bucuresti	6 + 7 + 8 + 11 = 16
5. Cluj	10 + 12 = 22

O Olimpia—USA derbimérkőzés a Gloria-pályán. Ma, csütörtök délután fél 6 órai kezdettel, a Szövetség határozata értelmében, a Gloria-pályán, az Olimpia és az USA, a bajnokság két vezető egyesülete, derbimérkőzést játszik, s a meccs győztese valószínűleg Arad kerületi bajnoka is lesz.

O CAA—Sebisana 4:1 (3:0). A CAA csapata barátságos mérkőzést játszott Sebisana a jóképességű Sebisana ellen és szép játék után legyőzte ellenfelet. A CAA góljait Reinhardt (3) és Miklósi szereztek, a Sebisana részéről Lukács volt eredményes. A CAA-ban Ködmön a legjobb és egyben a mezőny legjobbjá, kivülé Mezei, Gábor, Neumann és Matyók játszottak jól, a Sebisánában pedig Killik, Doncea, Fleischer és Balázs I. a legjobbak. Pfeiffer bírő mindkét fél meglegedésére vezette a mérkőzést.

Kiskámoni Szalay Jenő és neje sz. Tomuczsa Valéria, mint az elhunyt szülői, Magduska, mint testvérhuga, úgy a maguk, valamint az egész rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a szeretett, jó gyermek, testvér, unokahug, unokatestvér és rokon,

Kiskámoni Szalay Irénke

f. évi április hó 15-ikén délelőtt 10 és egynegyed óraker, életének 22-ik évében, hosszú szenvedés után elhunyt.

Drága halottunkat f. évi április hó 17-ikén délután 5 óraker fogjuk a Bul. Regele Ferdinand 4. sz. a. gyászházból a római katolikus egyház szer-tartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő szentmise áldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 18-ikán reggel 9 óraker fog a helybeli főtiszt. Minorita Atyák szentegyházában az Egek Urának bemutattatni.

Áldás emlékére, béke poraira!

Arad, 1936. április hó 15-én.

Önként jelentkezett az aradi rendőrségen egy nagyváranyu ékszerbetörés feltése

Körülbelül három héttel ezelőtt nagyváranyu betörés történt Arad-on. Ismeretlen tettes feltörte Hoffler Kitty textilgyári tisztviselő Consistorului-uccai lakását és közel száz ezer lei értékű ékszert magához véve, elmeneült. A rendőrségi nyomozás rövidesen megállapította, hogy a tettes Sz. I. 16 éves elektrotechnikussal azonos, aki előzőleg több ízben járt a lakásban és így jól tudta, hogy a tisztviselő hol tartja ékszereit. A vizsgálat valószínűnek látta, hogy a fiatalember a határ felé menekült. Ez a feltevés néhány nappal később be is igazolódott, amennyiben közvetlenül a határ közelében megtalálták azt az üres vaskazettát, amelyben az ellopott ékszerek voltak.

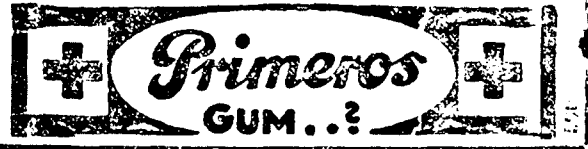
A betörésnek most meglepő új fejleménye van. Tegnap délután ugyanis a fiatal Sz. I. váratlanul megjelent az arad-i rendőrségen és önként jelentkezett. A lopott ékszereket hiánytalanul visszaszolgáltatta, majd kihallgatása során a következőket mondotta el:

— Amikor egy ízben a lakásban jártam,

támadt az a gondolatom, hogy betörök és elviszem az ott látott ékszereket. A betörést el is követtem és elhatároztam, hogy átszököm a határon és Magyarországon kísérlem meg az ékszerek értékesítését. A lopott ékszereket a harisnyámban rejtettem el. Sikertelenül is átjutnom a határon, majd vonaton Békéscsabára utaztam. Itt azonban elfogott a félelem. Nem mertem egyik ékszerészhez sem bemenni, mert attól tartottam, hogy gyanút fognak és kérdőre vonnak. Végül is úgy határoztam, hogy visszaszököm Romániába és önként jelentkezem.

A rendőrség a megtévedt fiatalember ügyében most tovább folytatja a vizsgálatot. Kétségtelen, hogy Sz. I. helyzetét lényegesen megkönnyíti önkéntes jelentkezése, valamint, hogy a lopott ékszerek mind megkerültek. Az ügyet valószínűleg a fiatalkorúak bírósága fogja letárgyalni.

Sürgösen óvjuk súlyos utazások használatától! Követelje határozottan a legegészségesebb, antiszeptikusan előállított és orvosok által ajánlott Primeros Gummi.

BOGARAK,

tűcsökök, poloskák, legyek és mindenféle rovarok radikálisan kipusztíthatók a

KATOL

japán rovarpor által.

H. H. Baliharar Bucuresti, Str. Șelari 7.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy apróhirdetés **20 lei.** Minden további ára **10 szög csupán 20 lei.** szö 2 lei. szö
Az apróhirdetések előre fizetendők.

LEVELEZÉS

B. V.: Moziná! Szépséged, nemességed, jószágod, jelenem, vágyás, varakozás, emlékezés, jövőm. Szeretve csókol, imád
Egy. 1848

ALKALMAZÁS

SAKÁCSNÓ perfekt főzésben, jártas háztartási teendőkben Arad környéki urházhhoz kerestetik, cseléd mellé. Jó elhelyezkedési lehetőség idősebb jobb nőnek is, akinek fontosabb egy nyugalmas jó hely mint a magas fizetés. Cím a kiadóban. 1791

INTELLIGENTES Fräulein sucht für nachmiltag Stöße. Perfekt Deutsch, Rumänisch. Adresse in der Adm.

Utazót, ki bérlettel rendelkezik, elsőrendű dívatéka képviseletéhez keresünk. Cím a kiadóban.

Fűzőnő, perfekt sítésben és főzésben, esőrang munkaező, május 1-re gyári csinos részre kerestetik. Cím a kiadóban. 1847

SZORGALMAS és erkölcsös mindenest keresek kétféle családban május 1-re. Cím a kiadóban.

Könyvelő-levelező-gépiró, román, német, magyar nyelvtudással, állást keres esetleg ténapra vagy órára. Garantiával rendelkezik. Meghívást „Könyvelő” jelzéssel a kiadóba kér. 1854

DEUTSCHES Fräulein perfekt rumänisch sucht Stöße zu Kinder für sofort. Adr. in der Adm. 1853

Üzletvezető, ki a kirakatrendezést is érti, elsőrendű terfdivatizlatba azonnal szeretnék. Ugyancsak jó házból való tanuló is. Cím a kiadóban. 1857

LAKÁS

keresek május 1-re kétszoba, konyha, fürdőszoba lakást butorozva. Cimeket „Mérnök” jelzéssel a kiadóba kérek.

EGY vagy KÉT butorozatlan modern szoba, irodának is alkalmas, vízvezetékkel, a város legjobb helyén, kiadó. Cím a kiadóban.

Kiadó lépcsőházi butorozott szoba fürdőszobával egy vagy két személy részére, esetleg teljes ellátással. Bul. Carol 61., I. em., 4. ajtó. 1849

Modern háromszobás, földszintes lakás május 1-re kiadó. Str. Popa Gheorghe 3.

VÉTEL ÉS ELADÁS

LISZKA kávéfőzőgép és olcsóságáról Ön is meggyőződhet! P. Catedra-lei 1. 1265

Jó állapotban levő 10-12 HP. nver-olaj vagy benzín-motort veszek: Papp, Bulev. Carol 36.

Épületfa, mész, cement, téglák és cserép olcsón és kedvező feltételekkel beszerezhető a Farkas-fatelepen, C. ea. A. Viaicu 135. sz. 1852

Jó állapotban levő 10-12 HP. nver-olaj vagy benzín-motort veszek: Papp, Bul. Carol 36. 1851

Eladó: esztergapad 3000 MM-es, lemez és ráfnálógép, szikalapács, a ztalosműhely-berendezés, pénzszekrény, kovácsüzem és különféle szerzőmök. Megtekinthetők minden délután 4-5 óra között Calea Radnei 35. szám a tti raktárhelyiségben. 1844

PASZKA első osztályú, velony minőség. 5 kilogrammos csomagokban 130 leiert kapható a sütőben. 1834

Egy ebédlő berendezés olcsón és előnyös feltételek mellett eladó, megtekinthető Bul. Carol 48., Ipartestület I. emeleti helyiségében. Bővebbet az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezeténél a hivatalos órák alatt, Str. Brațianu 18 1845

Kerti szék — — — Lei 50.—
Kerti asztal — — — „ 100.—
Kerti pad — — — „ 100.—
Nyugagy — — — „ 100.—
Zászlórud hársból 10-50 leig. Rózsakaró tölgyfa lei 8-10 lei. Asztalos tipli 10-25 mm-ig 1 lei fntre.

Schamberger-üzem,

1816 Arad, Fekete bárány

Egy wagon 1816
minisi fehér bor eladó

Szathmáry-pince 1933., 34., 85. évjárat. Bővebbet: Tüdös Bólanál, Bulev. Reg. Ferd. 45. sz., I.

Tőkebefektetésre ritka alkalom!

Főútvonalon, kitűnő karban lévő egyemeletes bérház 2-3-4 szobás fürdőszobás lakásokkal, évi 98.000 lei hozammal, áron alul sürgösen, 1 millió leiert ELADÓ.

Megbízott: Kiss Lajos „URANUL” ingatlan irodája és lakása, Str. Horia 2. szám; II. em. 1793

Rádióműsor

— Romániai idoszámítás. —

CSÜTÖRTÖK, ÁPRILIS 16.

Bucuresti, 6.4: Dal. Hírek. 7: Torna. 7.15: Lemezek. 7.40: Háziasszonyoknak. 13: Román népzene lemezek. 13.25: Sport. 13.40: Lemezek. 14.15: Hírek. 14.30: Lemezek. 18: Mofoi-zene. 19: Hírek. 19.15: Lemezek. 20: Felolvasások. 20.30: Közvetítés az Operaházból. 23.45: Hírek. 24: Rádiózenekar. — Budapest I, 7.45: Torna. Utána hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: „Időszert szemle”. Felolvasás. 11.45: „Hírségi közlemények”. Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05-13.40: Thoma József zongorázik. 13.45: Hírek. 11.15: Pontos időjelzés. 14.25-15.30: Cigányzenekar. 15.40: Hírek. 17.15: A rádió diaktélorája. 17.45: Pontos időjelzés. 18: „1848. március 15-től Batthyány Lajosig”. 18.35: Az Operaház tagjából alakult zenekar. 19.10-19.20: Sportközlemények. 19.45: „A magyar ipar és a Nemzetközi Vásár”. Boromissza ipariügyi miniszter előadása. 20.25: Az Operaház előadásának közvetítése. Erkel: „Hunyadi László”. (I. felvonás). 21.35-21.55: Hírek. 22-23: A Magyar Rádió és a Müncheni Rádióállomás cseleműsora. I. rész. II. rész. A Müncheni Rádióállomás műsora. 23.05: időjárás-jelentés. 23.10: A rádió szalonzenekara. Utána: Hanglemezek. Majd: Hírek. — Budapest II, 18.50-19.15: Munkásfelőra. 19.20-19.30: Gyorsírótanfolyam. 20.30-20.55: „Szarvas Gábor, az első nyelvőr”. Rubinyi Mózes dr. előadása. 21.40: Az Operaház előadásának közvetítése. „Hunyadi László”. (II. és III. felvonás). A II. felvonás után kb. 22.45: Hírek.

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelo otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.